

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**RIZIKA A PŘÍČINY UŽÍVÁNÍ OMAMNÝCH
A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK MLADISTVÝMI
VE SPORTU**

Autor práce: Tomáš Klemš

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Tomáš Klemš
Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Rizika a příčiny užívání omamných a psychotropních látek mladistvými ve sportu

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Risks and Causes of the Use of Narcotic and Psychotropic Substances by Adolescents in Sports

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA
Datum zadání bakalářské práce: 11/2023

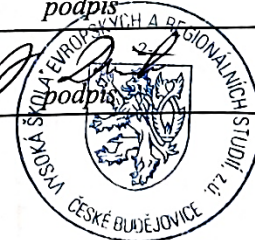
Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem této bakalářské práce je analyzovat prostředí mládežnického ledního hokeje, fotbalu a MMA (FK Příbram, HC Příbram, PriMMAt Gym Praha a další) ve vztahu k užívání omamných a psychotropních látek. Prvním vedlejším cílem bude zjistit názory a postoje mladých sportovců k užívání těchto látek a případné indikátory a motivační faktory k jejich užívání. Druhým vedlejším cílem práce bude teoreticko-popisně zpracovat využití sportovních aktivit jako nástroje prevence kriminality, vyhodnotit aktivity HC Příbram v této oblasti a případně navrhnout vlastní řešení této problematiky.

Student: Tomáš Klemš	4. 11. 2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA	4. 11. 2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	11. 11. 2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13. 11. 2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	18. 11. 2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanovi Kocíkovi, MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KLEMŠ, T. *Rizika a příčiny užívání omamných a psychotropních látek mladistvými ve sportu: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 68s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Klíčová slova: omamné a psychotropní látky, sport, mladiství, prevence

Tato bakalářská práce zkoumá problematiku užívání omamných a psychotropních látek mladistvými ve sportu. Cílem práce je analyzovat danou problematiku a navrhnout preventivní opatření, která by pomohla předcházet užívání návykových látek u mladistvých sportovců.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část a využívá k analýze dané problematiky různé metody, včetně diskuze odborné literatury a legislativy týkající se omamných a psychotropních látek. Součástí praktické části je dotazníkové šetření. Na základě zjištěných poznatků práce navrhuje několik preventivních opatření, která by pomohla předcházet užívání návykových látek u mladistvých sportovců. Tato opatření obsahují vzdělávání a informování mladých sportovců o rizicích užívání drog, posilování zdravých vzorců chování a vytváření zdravého a bezpečného sportovního prostředí.

ABSTRACT

KLEMŠ, T. *Risks and causes of the Use of Narcotic and Psychotropic Substances by Adolescents in Sports: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2024. 68 pgs. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA

Key words: narcotic and psychotropic substances, sport, youth, prevention

This bachelor thesis examines the issue of the use of narcotic and psychotropic substances by adolescents in sports. The aim of the thesis is to analyze the issue and propose preventive measures that would help to prevent the use of addictive substances by young athletes.

The bachelor thesis is divided into a theoretical and a practical part and uses different methods to analyze the issue, including a discussion of professional literature and legislation related to narcotic and psychotropic substances. Part of the practical part is a questionnaire survey. Based on the findings of the thesis, several preventive arrangements are proposed to prevent the use of addictive substances among young athletes. These arrangements include educating and informing young athletes about the risks of drug use, reinforcing healthy behavior patterns and creating a healthy and safe sports environment.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Definice omamných a psychotropních látek	12
2.1 Rozdělení omamných a psychotropních látek.....	13
2.2 Užívání drog mladistvými	15
2.3 Souvislost mezi užíváním drog a kriminalitou mezi mladistvými	17
3 Vliv užívání drog na zdraví a sportovní výkon.....	19
4 Příčiny užívání drog ve sportu	22
4.1 Biologické faktory	22
4.2 Psychologické faktory	23
4.3 Sociální faktory	23
4.4 Nedostatek informací	24
5 Preventivní opatření	26
5.1 Teoretický rámec prevence.....	26
5.2 Vzdělávací programy ve školách a sportovních organizací	27
5.3 Podpora psychosociálního zdraví mládeže.....	31
5.4 Spolupráce s trenéry, rodiči a dalšími	32
5.5 Prevence kriminality ve vztahu k užívání omamných látek.....	33
6 Praktická část	35
6.1 Dotazníkové šetření	35
6.2 Hypotézy výzkumu.....	37
6.3 Výsledky výzkumného šetření a jejich hodnocení	37
7 Návrh preventivních opatření.....	53
Závěr	57
Seznam použitých zdrojů	60
Seznam zkratk	65
Seznam grafů.....	65

Seznam příloh.....	66
Přílohy.....	67

Úvod

Sport hraje v životě mladých lidí důležitou roli. Poskytuje jim možnost fyzické aktivity, budování disciplíny a týmového ducha. Sportovci, a to včetně mládeže, jsou často považováni za vzory pro ostatní, avšak tlak na dosahování vynikajících výsledků, snaha o zvýšení výkonu a touha po úspěchu mohou vést některé mladé sportovce k experimentování s omamnými látkami jako cestou k dosažení cílů. Užívání omamných a psychotropních látek mezi mládeží ve sportu je stále častějším jevem, který přináší mnoho rizik a negativních důsledků. Mimo jiné také vyvolává vážné obavy mezi zdravotnickými odborníky, ve sportovních organizacích i širší veřejnosti.

Tato problematika vzbuzuje závažné otázky ohledně etiky ve sportu, bezpečnosti a zdraví mladých jedinců. Přestože sport může být jednou z aktivit, kterou lze podpořit zdravý životní styl, užívání omamných látek může mít vážné následky nejen na fyzické a psychické zdraví jednotlivce, ale i na jeho sportovní kariéru a osobní život.

Ústředním tématem této bakalářské práce jsou „Rizika a příčiny užívání omamných a psychotropních látek mladistvými ve sportu“. Hlavní motivací autora k výběru tohoto tématu, byl jeho výzkumný a praktický potenciál. Dalším impulsem byl také fakt, že autor je dlouhodobý sportovec, který se od dětství aktivně věnuje hokeji a je si vědom situace, která je ohledně užívání těchto látek mezi mladistvými sportovci, a obzvláště pak absence aktivit, jež by se zaměřovaly na důsledky, které plynou z užívání takovýchto látek během dospívání.

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se věnuje analýze pojmů, které souvisí s tímto tématem, zkoumá rizika a příčiny užívání těchto látek a také činnosti preventivního charakteru, zaměřené na téma této práce. V praktické části bude vyhodnoceno dotazníkové šetření, jež se zaměřilo na užívání omamných a psychotropních látek mezi mladistvými sportovci, přítomnost těchto látek mezi spoluhráči, důvody a rizika, které tyto látky mají na jejich uživatele a úroveň psychologické podpory od sportovního klubu v případě potřeby. Na základě těchto výsledků, autor práce vytvořil čtyři preventivní koncepty, jež mají své uplatnění v prostředí sportovních klubů.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Ústředním cíle této bakalářské práce je analyzovat prostředí mládežnických hokejových, fotbalových a MMA týmů ve vztahu k užívání omamných a psychotropních látek. Prvním vedlejším cílem je zjistit, jaké mají mladí sportovci postoje a názory k užívání těchto látek a jaké jsou případné indikátory a motivační faktory k jejich užívání. Druhým vedlejším cílem práce je teoreticko-popisně zpracovat využití sportovních aktivit jako nástroje prevence kriminality a vyhodnotit aktivity HC Příbram v této oblasti a případně navrhnout vlastní řešení této problematiky.

K dosažení hlavního a prvního vedlejšího cíle této práce bude využito kvantitativní metody dotazníkového šetření, na základě jehož výsledku bude zpracován návrh preventivních aktivit pro sportovní kluby. Druhý vedlejší cíl bude naplněn pomocí rozboru odborné česká a zahraniční literatury, právních předpisů a další zdrojů.

Obsahově je tato bakalářská práce rozdělena na teoretickou a praktickou část. Po úvodní a metodické kapitole se práce zaměřuje na teoretická východiska, jež jsou spojená s tématem této práce – definice omamných a psychotropních látek, jejich rozdělení, užívání drog mladistvými a souvislosti, které jsou mezi užíváním drog a kriminalitou u mladistvých. V následující kapitole je analyzován vliv užívání drog na zdraví a sportovní výkon, 4. kapitola se věnuje různým příčinám, které vedou k užívání drog ve sportu, především biologické, psychologické a sociální faktory a rovněž nedostatek informací. Obsahem 5. kapitoly jsou preventivní opatření, jejich teoretický rámec, vzdělávací preventivní programy ve školách a sportovních organizacích, podpora psychosociálního zdraví mládeže, spolupráce s rodiči, trenéry a dalšími osobami. V závěru této kapitoly je pozornost zaměřená na prevenci kriminality ve vztahu k užívání omamných látek.

V 6. kapitole se práce překlenuje do své praktické části. V této kapitole je popsána koncepce dotazníkového šetření a jsou zde také uvedeny zvolené hypotézy pro tuto práci. V poslední části této kapitoly jsou interpretovány výsledky výzkumného šetření, jež jsou prezentovány pomocí vlastních grafů. Praktická část práce je zakončena autorským návrhem preventivních opatření, jež vychází z výsledků výzkumného šetření a analýzy situace v HC Příbram.

V závěru je práce kompletně zhodnocena, včetně hypotéz, jež se na základě výsledků výzkumného šetření vyvrátí či potvrdí. Na úplném konci práce je uveden seznam literárních, právních a internetových zdrojů a jiných příloh.

2 Definice omamných a psychotropních látek

Dle Státního národního ústavu lze jasně vymezit návykové látky či drogy jako ty látky, na kterých si člověk může za určitý čas vytvořit závislost.¹ Světová zdravotnická organizace určuje pojem droga jako jakoukoliv látku (přírodní i syntetickou), která po vpravení do živého organismu může způsobit změnu jedné či více jeho funkcí.²

Omamné a psychotropní látky (dále jen OPL) lze také definovat na základě účinků těchto látek, které jsou rychle zřetelné na psychických, tělesných i sociálních vlastnostech uživatele. Tyto účinky dále způsobují fyzické i psychické závislosti, které zasáhnou mnohem větší část populace, než je tomu například při užívání alkoholu.³ Ačkoliv je definice termínu droga široká vzhledem k počtu všech látek, které tak lze označit, je jednou ze společných charakteristik vliv na centrální nervovou soustavu (dále jen CNS), především na psychické rozpoložení daného jedince.⁴

Přestože český právní systém slovo droga nijak nedefinuje, lze v tomto systému najít pojem návyková látka, který Zákon č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku § 130 definuje takto: „*Alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.*“⁵. V tomto zákoně rovněž najdeme ustanovení týkající se mimo jiné výroby OPL a dalších látek. Legislativě návykových látek se v Česku věnuje několik zákonů. Součástí tohoto zákona o návykových látkách je například zacházení s takovými látkami a jejich skladování. Rovněž je v tomto zákoně stanoven zákaz návykové látky vyvážet i dovážet, což se rovněž týká jakýchkoliv jiných dalších transferů, které by byly s tímto nakládáním spojené. Zákon č. 59/2023 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů charakterizuje formy ochrany, které by byly důležité v případě škod a vznikly by působením užívání návykových látek. Dále je zde také zmíněna působnost správních úřadů a územních samosprávných celků při přijímání a provádění opatření podle tohoto zákona.

¹ STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. Návykové látky (drogy) [online]. [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykove-latky-drogy>

² WORLD HEALTH ORGANIZATION. Drugs (psychoactive) [online]. [cit. 2024-01-08]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/drugs-psychoactive#tab=tab_1

³ KUČHTA, J. a VÁLKOVÁ, H. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Beckovy mezioborové učebnice. Praha: C.H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-

⁴ NEPUSTIL, P., GEREGOVÁ, M. (ed.). *Bez podmínek: metody psychosociální podpory pro lidi užívající drogy*. Brno: Masarykova univerzita, 2020. ISBN 978-80-210-9667-7

⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 3. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>

2.1 Rozdělení omamných a psychotropních látek

Pro rozdělení návykových látek lze použít několik různých přístupů, které všechny užívané látky dělí dle míry škodlivosti na organismus, návykovosti, způsobu výroby, vlivu na psychiku jedince a legislativy dané země. Níže uvedené kategorie mají různý přínos pro různé profese a účely. Nelze tedy říci, že by některá kategorizace byla „špatně“, jelikož právník se pravděpodobně bude na tuto tematiku dívat rozlišným způsobem než lékař nebo pedagog.

Legislativě se drogy dělí dle zákona 167/1998 Sb.⁶, na:

- *legální drogy* – látky, se kterými lze volně možné nakládat, přechovávat či s nimi obchodovat
- *ilegální drogy* – látky, se kterými nelze volně nakládat, přechovávat, vyrábět je, nebo s nimi obchodovat.

Ačkoliv je konzumace alkohol a užívání tabákových výrobků omezena až od 18let, jsou obě tyto drogy hojně užívané již od mládežnického věku.⁷ Mezi další legální drogy lze také uvést čaj a kofein. Dle výše uvedených zákonů patří mezi nelegální drogy mimo jiné i konopí, hašiš, opiáty (např. heroin a morfin), amfetamin a jeho deriváty (např. pervitin), kokain, extáze, LSD a lysohlávky. Toto rozdělení drog není však nikterak spojeno s lékařskými vlastnostmi daných látek, ale primárně s jejich politickými aspekty.⁸

Z pohledu primárního účinku dané látky u běžného množství zneužívaných dávek, které je pak úzce propojené s hlavními důvody, jež vedou uživatele drog k jejich užití, lze tyto látky rozdělit následovně:⁹

1. *Tlumivé látky (narkotika)* zpomalují psychomotorické tempo. Menší dávky mají uklidňující účinek, zatímco vyšší dávky mohou vést k usínání, a dokonce až k zástavě životních funkcí.

⁶ ČESKO. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167>

⁷ CSÉMY, L., a kol. (2003) *ESPAD 03: Přehled hlavních výsledků z let 1995, 1999 a 2003*. Praha: Psychiatrické centrum Praha. Zpráva pro tisk

⁸ PRESL, J. *Drogová závislost: Může být ohroženo i Vaše dítě?* Medica. Praha: Maxdorf, 1994. ISBN 80-85800-18-7.

⁹ KALINA, K. *Klinická adiktologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4331-8.

2. *Psychomotorická stimulancia* zabraňují uživateli tomu, aby se cítil unavený a rovněž zrychlují myšlenkové procesy a aktivují pohybové schopnosti.

3. *Halucinogeny* vyvolávají rozmanité změny ve vnímání, od jednoduchého zvýraznění až po stavy podobné schizofrenii.

Následující rozdělení diferencuje drogy na základě jejich vzniku:¹⁰

1. *Přírodní* – rostlinná podoba návykových látek, kterou lze ihned užít, bez další chemické úpravy
 - např. marihuana, opium, lysohlávky
2. *Semisyntetické* – rostlinná podoba návykových látek, kterou je však nutné nejprve chemicky upravit, aby mohla být užita
 - např. heroin, morfin, kokain
3. *Syntetické* – chemická podoba návykových látek
 - např. LSD, MDMA, amfetamin

Dalším způsobem, kterým lze drogy rozdělit, je dělení na *tvrdé* a *měkké drogy*. Mezi tvrdé drogy jsou zařazovány ty s vyšší návykovostí a jejich účinky jsou pro člověka velmi nebezpečné. Z této skupiny lze uvést amfetamin, heroin či opium. Účinky a dopady měkkých drog na lidský organismus jsou oproti předchozí skupině na nižší úrovni, stejně jako potencionální míra závislosti. Mezi takovéto látky patří nejen nelegální drogy jako kanabinoidy (hašiš, marihuana), ale také legální drogy v podobě nikotinových výrobků (cigarety, žvýkácký tabák, e-cigarety aj.) a kofeinu. Obecně lze říci, že čím je účinek a pravděpodobná závislost na droze vyšší, tím je droga „tvrdší“.¹¹

Rovněž lze drogy rozdělit dle jejich účinků na lidský organismus^{12 13}:

- *stimulanty* – zrychlení CNS
 - např. kokain, pervitin, kofein
- *depresiva* – zpomalení CNS
 - např. alkohol, barbituráty

¹⁰ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

¹¹ NOŽINA, M. *Svět drog v Čechách*. Praha: KLP, 1997. ISBN isbn80-85917-36-x.

¹² KALINA, K. *Klinická adiktologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4331-8.

¹³ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

- *halucinogeny* – změna vnímání reality
 - marihuana, LSD, lysohlávky
- *opioidy* – pocity euforie a útlum bolesti
 - morfin, heroin, kodein

2.2 Užívání drog mladistvými

Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) § 2 definuje *mládež* takto: „*Není-li zákonem stanoveno jinak, pak se rozumí mládeží děti a mladiství, dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku, mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok a nepřekročí osmnáctý rok svého věku; má se za to, že mladistvým je i ten, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok věku, ale u něhož není možné bez důvodné pochybnosti určit, že v době spáchání provinění překročil osmnáctý rok věku.*“¹⁴

Z psychologického hlediska je mládí bouřlivé životní období mezi dětstvím a dospělostí, které je spjato s termínem adolescence. Tato etapa zahrnuje především časový interval mezi 15. a 20. rokem život, během kterého jedinec prochází obrovskými psychosociálními i fyzickými změnami, jež mohou signifikantně ovlivnit život daného mladistvého.¹⁵

Z výsledků Souhrnné zprávy o závislostech v ČR jasně vyplývá, že mezi nejčastěji užívanými drogami u mládeže, se na prvních příčkách objevil alkohol a tabákové či nikotinové výrobky.¹⁶ Zkušenost s alkoholem má již téměř polovina (40 %) 13letých dětí, přičemž ve věku 16 let má zkušenost s alkoholem již 95 % mladistvých.¹⁷ Co se týče užívání tabákových a nikotinových výrobků, jsou závěry velmi podobné, 40 % 15letých již někdy užili cigaretu. Zajímavým výsledkem této studie je zjištění, že u mladistvých ve věku 15–19 let stoupá oblíbenost užívání zahřívacích

¹⁴ ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

¹⁵ MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN isbn80-7178-747-7.

¹⁶ CHOMYNOVÁ, P. a kol. 2023. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022* [Summary Report on Addictions in the Czech Republic in 2022] CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-311-8 (online, PDF)

¹⁷ Tamtéž

tabákových a nikotinových výrobků. V dnešní době tedy mladiství častěji dávají přednost alternativním výrobkům, jako jsou např. e-cigarety, nikotinové sáčky a jiné varianty než dříve obvyklým cigaretám. S tímto trendem souhlasí i Chomynová, která rovněž v populaci mladistvých pozoruje dlouhodobý pokles kouření.¹⁸

Dle Evropské zprávy o drogách je v ČR nejčastěji užívanou drogou mezi mladistvými ve věku 15 - 16let konopí, se kterým má zkušenost 28% populace v tomto věkovém období, což je vůbec nejvíce v rámci zemí EU. Důvod toho, proč tato zpráva nezahrnuje do svých výsledků alkohol a tabák je zřejmě ten, že užívání těchto drog je v EU legální, ačkoliv jen pro osoby starších 18 let.¹⁹

Tyto výsledky rovněž potvrzuje česká část Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách²⁰, která uvádí, že zkušenost s konopnými látkami (marihuanou nebo hašišem) má téměř 30 % 16letých respondentů. K oblíbě konopí mezi mladistvými rovněž přispívá i to, že pro bezmála polovinu (49,6 %) dotazovaných je velmi snadné nebo celkem snadné jej získat. V tomto výzkumu nejsou zahrnuty výrobky, které obsahují HHC a CBD kanabinoidy, jelikož je možné je volně zakoupit v obchodech, nebo dokonce v automatech jako sběratelské produkty. Lze předpokládat, že vzhledem k atraktivní formě těchto produktů (např. želé bonbony) je pravděpodobné, že jsou tyto produkty mezi mladistvými velmi oblíbené, což dokládá i současná tendence vlády tyto produkty uvést na seznam zakázaných látek.²¹

Další výsledky české části Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách uvádějí, že počet adolescentů ve věku 16 let, kteří měli zkušenost s extází, LSD a jinými halucinogeny bylo celkem 7 %, což ve srovnání s výsledky EU je více než trojnásobné množství, ačkoliv se výsledky EU studie se zaměřují pouze na látku MDMA. Je tedy možné, že při zahrnutí i jiných halucinogenních látek by bylo zastoupení v populaci vyšší. Z výběr respondentů z Česka věku 15-16 let vyplývá, že nějakou formu halucinogenu užilo celkem v 5,3 % tázaných, což je nejvíce v rámci výsledků z celé EU. Lze předpokládat, že poměrně vysoká míra oblíbenosti MDMA mezi vybranou věkovou

¹⁸ CHOMYNOVÁ, P. a kol. 2023. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022* [Summary Report on Addictions in the Czech Republic in 2022] CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-311-8 (online, PDF)

¹⁹ Tamtéž

²⁰ Tamtéž

²¹ SKALICKÝ, M. ČESKÝ ROZHLAS. *Zakázat HHC? Na přechodnou dobu, radí dětský adiktolog. Pak by ho dovolil od 21 let.* [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zivotni-styl/zdravi/zakazat-hhc-na-prechodnou-dobu-radi-detsky-adiktolog-pak-ho-dovolil-od-21-let_2402070600_cen#transkripce

populací je odrazem nižší ceny než v případě kokainu.²² Vzhledem ke stále častějšímu výskytu méně kvalitní extáze na českém trhu je obliba kokainu vyšší a má tendenci růst.
23

Z výzkumu NEAD 2000 jasně vyplývá, že pokud jedinec nelegální drogu jednou vyzkouší, je pak pravděpodobnost, že bude chtít zkusit drogu i v budoucnu. Toto zjištění je důležité pro všechny, kteří se, jakkoliv podílejí na výchově a vzdělávání mladistvých, aby kladli důraz na prevenci užívání návykových látek a mohl se tak eliminovat počet těch, kteří jsou pravidelnými uživateli drog.²⁴

2.3 Souvislost mezi užíváním drog a kriminalitou mezi mladistvými

Všeobecně známým faktem je, že mezi užíváním návykových látek a trestnou činností existuje určitý vztah, avšak přímá souvislost mezi těmito jevy nebyla dosud prokázána, a proto na základě současně dostupných poznatků o problematice není možné říct, že by užívání drog vedlo přímo k trestné činnosti. Vztah těchto dvou jevů plyne především z toho, že oba mají souvislost s téměř stejnými faktory, jako např. sociálně-ekonomická deprivace. Některé podoby chování mohou buď pouze zrcadlit jedince celkovou antisociální orientaci, či být její příčinou. Zneužívání návykových látek může v této podstatě symbolizovat protispolečenský způsob života daného jedince. V některých případech je užívání návykových látek u takovýchto jedinců pouze dalším nelegální činností, kterou vykonávají spolu s další trestnou činností. Jak již bylo uvedeno výše, užívání návykových látek může být i příčinou tohoto antisociálního chování v případě, že jedinec páchá trestnou činnost pod vlivem těchto látek. Tyto dva fenomény – páchání trestné činnosti a zneužívání drog, jsou tedy navzájem velmi propojené. U osob, které se podílejí na kriminalitě, je větší pravděpodobnost, že začnou užívat OPL. Naopak u osob, které návykové látky již užívají, je vyšší šance, že se začnou podílet na kriminalitě.²⁵

²² CHOMYNOVÁ, P. a kol. 2023. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022* [Summary Report on Addictions in the Czech Republic in 2022] CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-311-8 (online, PDF)

²³ PÁLENÍČEK, T. *Zaostřeno na drogy: Taneční drogy*. Vyd. 1. Praha: Úřad vlády České republiky, 2010, 22 s. ISSN 1214-1089.

²⁴ MIOVSKÝ, M., URBÁNEK, T. *Tabák, alkohol a nelegální drogy mezi středoškoláky*. Československá psychologie, 2002, 46(2), s. 165-177. ISSN 0009-062X. Dostupné také z: <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:5e6cb298-420f-11e1-8339-001143e3f55c?page=uuid:5e6cb2ea-420f-11e1-8339-001143e3f55c>.

²⁵ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

Důležitý poznatek zmiňuje i Sourander, dle kterého je život v rozbité domácnosti, nízká úroveň vzdělání rodičů, problémy s chováním a hyperaktivita během období puberty předpovědí k následné trestné činnosti v pozdním dospívání.²⁶

Rovněž Ellis přichází s obdobnou teorií, ve které uvádí jako pravděpodobné, že závažná kriminalita bude spíše páchána mladými muži v adolescentním věku, kteří mají nízký sociální status. Zároveň se tato teorie orientuje i na biologické proměny, kterými mladí muži v tomto věkovém období prochází, a to zejména kolísající hladina testosteronu, který může mít za následek zvýšenou pravděpodobnost rizikového chování, což může vyústit až v trestný čin.²⁷ Tuto teorii podporuje i Vágnerová, která také tvrdí, že kriminální chování je běžnější u mužů, jež jsou ve věku mezi adolescencí a mladou dospělostí a jejich vzdělání je velmi nízké, stejně jako ekonomická úroveň.²⁸

Dalším faktorem, který je spojený s tímto jevem je sekundární drogová kriminalita, kterou mladiství páchají s cílem získat prostředky k obstarání si návykové látky, případně dalších základních potřeb. Takováto kriminalita zahrnuje především trestnou majetkovou činnost – krádeže, podvody atd., případně i násilné trestné činy, jako jsou loupeže. Přestože je vztah mezi užíváním drog a kriminalitou mezi mladistvými složitý a nejednoznačný, existuje mnoho faktorů, které ovlivňují, zda se mladistvý, který užívá drogy, dopustí kriminálního činu.²⁹

²⁶ SOURANDER, A. a kol. *Childhood Predictors of Male Criminality: A Prospective Population-Based Follow-up Study From Age 8 to Late Adolescence*. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 45 - 5, 2006, 578-586, ISSN 0890-8567, Dostupné z : <https://doi.org/10.1097/01.chi0000205699.58626.b5>. (<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0890856709612053>)

²⁷ ELLIS, L. *A theory explaining biological correlates of criminality*. European Journal of Criminology, 2005, 2.3: 287-315.

²⁸ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 4., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-414-4.

²⁹ GABRHELÍKOVÁ MÜLLEROVÁ, P. (2008). Uživatelé drog v konfliktu se zákonem. In K. Kalina a kol, *Základy klinické adiktologie* (s. 275-278). Praha: GRADA Publishing.

3 Vliv užívání drog na zdraví a sportovní výkon

Účinky drog jsou pro lidský organismu z dlouhodobého hlediska devastující, a to zejména v oblastech vnímání reality, okolní společnosti, ale i sebe samého. Obzvláště mladiství jsou velmi náchylní, jelikož jejich organismus není ještě natolik vyvinut, aby se naplno vyrovnal i s malým množstvím zakázané látky.³⁰

Vliv zakázaných látek na sportovní výkon je ovlivněn typem drogy, množstvím a individuální psychické a fyzické kondicí sportovce. Obecně však drogy mohou zvýšit výkon, snížit bolest a únavu, či dokonce zvýšit sebevědomí a tím i celkový herní dojem. Některé drogy sportovci užívají v rámci léčebných a terapeutických účinků, ale vzhledem k tomu, že mohou být tyto látky detekovány jako doping, je nutné jejich užití konzultovat se specialisty.³¹

V případě užití alkoholu může dojít dle Nešpory, Csémy a Pernicové k velmi nebezpečné a rychlé otravě, jelikož játra mladistvých nejsou v tomto věkovém období schopny odbourat alkohol, k čemuž nepřispívá ani obecně nižší hmotnost adolescentů.³² Při častém konzumování alkoholu není tělo schopné tvořit svalovou hmotu a funkce CNS jsou omezeny, tudíž veškeré potřebné reakce, které jsou pro sportovce a jeho výkon důležité jsou narušeny.³³ Při požití alkoholu rovněž dochází k úbytku tekutin a poklesu krevního cukru v organismu. Tento stav vede ke snížení výkonu daného sportovce jak v okamžitém, tak i v dlouhodobém hledisku. Je pravděpodobné, že v případě, že sportovec pravidelně a dlouhodobě užívá alkohol, začnou se u něj projevovat problémy s nadváhou a sníží se schopnost analyzovat situaci, což může dále vést k celkovému zhoršení výkonu a potencionální vyšší chybovosti. Ta může následně vyústit až zraněním samotného sportovce, jeho spoluhráčů či protivníků.³⁴

Užívání konopí může dle Pyšného ohrozit funkce CNS daného jedince, spustit stav psychózy a změnit vnímání okolního prostředí i času. Účinky kanabinoidů, tedy látek, které se vyskytují v konopí či hašiši se mění v závislosti na psychické kondici uživatele. Byly zaznamenány případy, během kterých někteří jedinci zažívali velmi

³⁰ VÁCHOVÁ, P. E., RACKOVÁ, S., JANŮ, L. *Neuromechanismy účinku návykových látek, systém odměn*. Česká a slovenská psychiatrie, 2009, 105.6-8: 263-268.

³¹ MOTTRAM, D. R. *Drugs in sport* [online]. [cit. 2024-31-01]. Dostupné z: <https://www.rsb.org.uk/images/prof.-david-mottram-drugs-in-sport.pdf> s. 4.

³² NEŠPOR, K., CSÉMY, L., PERNICOVÁ, H. *Zásady efektivní primární prevence*. Praha: Sportpropag, 1999, 40:2-3.

³³ MAUGHAN, R. J., BURKE, L. *Výživa ve sportu: příručka pro sportovní medicínu*. Praha: Galén, c2006. ISBN sbn80-7262-318-4.

³⁴ Taktéž

radostné pocity – radost, euforie, štěstí, nebo bezstarostnost, ale jiní jedinci prožili stavy z opačného konce spektra a to úzkost, strach a tíseň.³⁵

Po odeznění počátečních účinků dochází u jedince k únavě, útlumu až otupělosti. Z dlouhodobého hlediska je možné, že se u uživatelů objeví poruchy s pamětí, ale také činností srdce a plic, jelikož nejčastějším způsobem užití je vykouření tzv. jointa či dýmky.³⁶ Ačkoliv je v České republice užívání konopí za léčebnými účely v omezeném množství legální, v profesionálním sportu však zůstává konopí zakázanou látkou.³⁷

Kokain, jakožto vybraný příklad stimulační drogy, zůstává v těle až 5-6 dní po užití, tudíž je relativně snadné odhalit, pokud sportovec tuto zakázanou látku užil v nedávné době. Mohlo by se zdát, že užívání této látky je především pro sportovce výhodné. Po užití může totiž dojít ke zvýšení pozornosti, výkonnosti či snížený pocit únavy. Tyto stavy však mohou být vystřídány agresivním chováním, paranoiou nebo zhoršením motoriky a koordinace, což může opět vést ke zranění, depresím, úzkostem, srdečním a cévním problémům až k infarktu či mozkové mrtvici.³⁸

Po užití extáze (někdy také nazývaná jako MDMA), která se řadí do skupiny halucinogenů, nabývají uživatelé pocitu velkého přísunu energie, který vede až do stavu euforie, což se může mnoha sportovcům jevit jako velmi žádaný jev. V některých případech však uživatelé mohou zažít opačný pocit, tedy stav utlumení, který je pro kvalitní sportovní výkon nežádoucí. Stejně tak jsou velmi nežádoucí veškeré negativní účinky, které jsou s extází spojené – zvracení, úzkosti, agresivita, snížená schopnost pohybu a přehřátí organismu.³⁹ Především posledně zmíněný negativní účinek může být pro sportovce obzvláště nebezpečný, zvláště pokud by tato droga byla užitá před sportovním výkonem, během kterého stoupá tělesná teplota a tepová frekvence, aby mohl být dodán kyslík a živin namáhaným svalům.⁴⁰ V takovémto případě by následky mohly být fatální a vést až k totálnímu selhání organismu.

³⁵ PYŠNÝ, L. *Doping: rizika zneužití: zakázané prostředky v kondičním i vrcholovém sportu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1702-6.

³⁶ MINAŘÍK, J., KMOCH, V. *Přehled psychotropních látek a jejich účinků*. KALINA, Kamil a kol. *Základy klinické adiktologie*, 2008, 1: 339-364.

³⁷ SVĚTOVÁ ANTIDOPINGOVÁ AGENTURA (WADA). Seznam zakázaných látek a metod dopingů [online]. [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: https://assetsglobal.websitefiles.com/64d22aaf46eca782bfc08279/651ed5a5927fbb32de74f371_Prohibited%20List%202024.pdf

³⁸ OZYENER, F. Doping in Sport: Global Ethical Issues. *Journal of Sports Science and Medicine*, 2007, 6.3: 383-384.

³⁹ MINAŘÍK, J., KMOCH, V. *Přehled psychotropních látek a jejich účinků*. KALINA, Kamil a kol. *Základy klinické adiktologie*, 2008, 1: 339-364.

⁴⁰ KLIMEŠOVÁ, I. *Základy sportovní výživy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-4971-5.

Výše uvedené negativní účinky zmíněných drog jsou dostačující k tomu, aby si sportovci uvědomili, že rádo by pozitivní účinky (euforické stavy, vyšší pozornost, odvedení pozornosti od negativních myšlenek aj.) především na sportovní výkon jsou v dlouhodobém (ale i krátkodobém) hledisku zřejmou nevýhodou až rizikem pro jednotlivce, celý kolektiv i pověst daného sportu.⁴¹

⁴¹ Taktéž

4 Příčiny užívání drog ve sportu

4.1 Biologické faktory

Okolností, které vedou mladistvé k užití nelegálních látek je mnoho, přičemž se mnohokrát jedná o spojení dědičnosti, okolního prostředí, dané drogy a také samotné osobnosti daného uživatele. Nelze tedy uvedené složky jednoznačně rozdělit, jsou mezi sebou úzce provázané.⁴²

Jedním z biologických faktorů je také drogová minulost samotných rodičů dítěte. V případě, že se dítě narodí rodičům, kteří jsou uživateli drog, je zde pravděpodobnost, že takové dítě bude velmi náchylné k užívání drog, jelikož se s negativními vlivy drog setkalo již v prenatálním období. Tato situace také hrozí v případě, že matka užívala psychotropní a další léky v důsledku poporodní deprese. Mezi ověřené genetické souvislosti patří vyšší vrozená tolerance vůči alkoholu u dětí, jejichž rodiče byli závislí na užívání alkoholu.⁴³

Dalším faktorem, který může být jedním ze spouštěčů užívání návykových látek, jsou některé nemoci (např. zánět mozkových blan) prodělané v dětství nebo prožitá traumata (např. úraz hlavy) v tomto brzkém životním období, jež mohou ovlivnit vývoj jedince natolik, že se v pozdějším věku stan snadněji závislým na návykových látkách.⁴⁴

Rovněž neurovývojová porucha pozornosti a hyperaktivity – ADHD, která u dětí způsobuje impulzivní chování, problémy s pamětí a soustředěním, může být mnohokrát podnětem k tomu, aby v pozdějším věku mladistvý začal užívat návykové látky. Mezi volnočasové aktivity takovýchto dětí častokrát patří sport, u kterého můžou uvolnit své nashromážděné emoce a energii, učit se řádu a pravidelnosti. Pokud je v klubu sportovec, jemuž byla diagnostikována tato porucha, nebo vykazuje její velmi výrazné projevy, je žádoucí tohoto svěřence více sledovat, jelikož může být náchylnější k užití drog.⁴⁵

⁴² PRESL, J. *Drogová závislost: Může být ohroženo i Vaše dítě?* Medica. Praha: Maxdorf, 1994. ISBN 80-85800-18-7.

⁴³ KALINA, K. *Klinická adiktologie. Psyché* (Grada). Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4331-8.

⁴⁴ PRESL, J. *Drogová závislost: Může být ohroženo i Vaše dítě?* Medica. Praha: Maxdorf, 1994. ISBN 80-85800-18-7.

⁴⁵ JUCOVIČOVÁ, D. a ŽÁČKOVÁ, H. *Máme dítě s ADHD: rady pro rodiče*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5347-8.

4.2 Psychologické faktory

Zejména adolescenti mají velkou touhu vyzkoušet vše nové, a tudíž i drogy, které mnohdy mezi sebou různě kombinují, což může mít fatální následky v podobě vážných úrazů. Rovněž jejich náchylnost k tomu si vypěstovat závislost na samotném užívání drog je mnohem vyšší než u dospělých uživatelů. Ve sportovním prostředí je především na mladé sportovce vyvíjen velký tlak na jejich výkon, ke kterému si někteří sportovci mohou dopomoci právě užitím některé ze zakázaných látek.⁴⁶

Psychická stabilita je utvářena již během útlého dětství a může být ovlivněna nejrůznějšími vlivy. Mezi ty nejvýraznější patří přístup k výchově samotných rodičů dítěte, různá traumata, míra nemocnosti, projevy náklonnosti rodičů atd. V případě, že dítě nezíská dostatečné sebevědomí, uznání rodičů, je zneužíváno či zanedbáváno před adolescentním obdobím svého života, je zde vyšší pravděpodobnost, že bude vyhledávat různé způsoby, jak uspokojit své chybějící potřeby. Jedním z takových způsobů může být bohužel i užití návykové látky. Současně jedinci, kteří trpí duševní poruchou jako je například deprese či úzkosti, jsou více náchylní k užívání návykových látek.⁴⁷

4.3 Sociální faktory

Obzvláště rodinné zázemí má velký vliv na to, jakým směrem se budou jejich děti dále vyvíjet. Dospívání je takové období v životě, během kterého rodiče ztrácejí přímý vliv na svého potomka. V některých případech však rodiče svojí snahou o minimalizování daného chování, spíše tím přispívají k jeho dalšímu rozvoji.⁴⁸ Vznik závislosti může být u jedince započat již v pubertálním období dítěte (11–13 let) tím, jaký vliv na něj mají jeho spolužáci, přátelé, či v případě této práce spoluhráči v klubu. Jak již bylo výše popsáno, snaha vyrovnat se, nebo dokonce je „předběhnout“, je u mnohých jedinců velká. Některá prostředí (kluby) se proti užívání drog velmi vymezují a užívání drog silně kritizují, což může působit jako forma prevence před užíváním drog.⁴⁹

⁴⁶ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4

⁴⁷ KALINA, K. *Klinická adiktologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4331-8.

⁴⁸ NEPUŠTIL, P. a GEREGOVÁ, M. (ed.). *Bez podmínek: metody psychosociální podpory pro lidi užívající drogy*. Brno: Masarykova univerzita, 2020. ISBN 978-80-210-9667-7

⁴⁹ PRESL, J. *Drogová závislost: Může být ohroženo i Vaše dítě?* Medica. Praha: Maxdorf, 1994. ISBN 80-85800-18-7.

Také nátlak vrstevníků na daného jedince může způsobit užití zakázané látky. Takovýto jedinec většinou jedná v touze zapadnout a nebýt tak na okraji komunity, ve které se vyskytují různé sociálně patologické jevy. Obzvláště pokud mladistvý pochází z nefunkčního rodinného prostředí, je tato pravděpodobnost mnohem vyšší.⁵⁰

V neposlední řadě je důležité uvést faktor medializovaných drogových případů, kterých je ve sportu nespočet. Podrobnosti k některým těmto případům lze dohledat i v médiích, jako třeba případ bývalého reprezentačního hokejisty Ondřeje Vításk, kterému v roce 2022 vyšel pozitivní test na kokain.⁵¹ Takováto informace může mladé a nezkušené hokejisty (či jiné sportovce) negativně motivovat k tomu, aby obdobnou drogu také vyzkoušeli, a přiblížili se tak svým idolům. V současné době může být obdobným příkladem i užívání kanabinoidu HHC, kratomu a dalších konopných výrobků, které lze zakoupit bez nutnosti ověření zletilého věku. Vzhledem k narůstajícímu počtu medializovaných případů předávkování se těmito látkami nelze vyloučit, že i další adolescenti (pravděpodobně rovněž mladší jedinci) budou chtít dané látky vyzkoušet. Přestože dané medializované případy neskončily fatálně, je známo několik případů předávkování se kombinací alkoholu a kratomu, které už bohužel smrtí skončily. Vzhledem k nízkému počtu takovýchto smrtelných případů, mladiství nepocítují rizika daných látek a dále s nimi experimentují.⁵²

4.4 Nedostatek informací

Ne každý mladistvý má dostatečné domácí zázemí, ve kterém by mu byly sděleny všechny následky a rizika, které jsou spojeny s užíváním drog a návykových látek a možnosti léčby v případě závislosti. Důvody tohoto jevu mohou zahrnovat stigmatizaci zmiňovaných témat, nízké vzdělání rodičů, obtížné vztahy a nedůvěra v rodinu, výskyt drog v rodině nebo zavádějící informace z médií. V těchto případech je na místě, aby tuto roli zastoupila škola, ve které je nastaven kvalitní preventivní program. To sice plně

⁵⁰ NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4

⁵¹ https://www.irozhlas.cz/sport/hokej/hokej-vitasek-kokain-liberec-doping_2401171150_tpk

⁵² SKALICKÝ, M. ČESKÝ ROZHLAS. *Zakázat HHC? Na přechodnou dobu, radí dětský adiktolog. Pak by ho dovolil od 21 let.* [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/zdravi/zakazat-hhc-na-prechodnou-dobu-radi-detsky-adiktolog-pak-ho-dovolil-od-21-let_2402070600_cen#transkripce

nenahradí zkušenost, kterou by jedinec získal v domácím prostředí, avšak zajistí se alespoň určitá míra informovanosti.⁵³

V dnešním zrychleném světě je pravděpodobné, že i někteří trenéři nejsou dostatečně informovaní o důsledcích, které může užívání zakázaných látek způsobit, jelikož se více soustředí na samotný výkon svěřenců než na jejich aktivity, které neprobíhají přímo v době tréninku nebo zápasu, případně jim chybí zkušenost s předáváním informací o návykových látkách, a tudíž nejsou schopni předávat své znalosti dál.⁵⁴

⁵³ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9.

⁵⁴ PERIČ, T. *Sportovní příprava dětí*. Nové, aktualiz. vyd. Děti a sport. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4218-2.

5 Preventivní opatření

5.1 Teoretický rámec prevence

Aktivita, které předchází patologickým jevům jako je užívání návykových látek a mohou dále vést k trestné činnosti, jsou ukotveny v trestní politice České republiky. Tato proaktivní opatření by měla zabránit negativním jevům a událostem, které jsou pro společnost i jedince nežádoucí. Ústřední role v tomto procesu připadá na Policii ČR, která je národním koordinátorem a realizátorem preventivních programů, jež se nezaměřují pouze na potencionální pachatele a oběti, ale také na ztížení páchaní trestných činů, resocializaci obětí i pachatelů či zvýšení povědomí o rizicích, které jsou spojené s užíváním návykových látek.⁵⁵

Záměrem primární prevence je především předcházení problémům, které by mohly vzniknout u osob, jež se dosud s návykovými látkami neseťkaly, a také se snaží co nejvíce oddálit první kontakt s drogami. Tyto preventivní programy se odehrávají především ve školských zařízeních, rodinném prostředí či v místních sdruženích tak, aby obsáhly co nejširší okruh společnosti.⁵⁶

Naopak sekundární prevence je úzce zaměřená na jedince nebo skupiny osob, kteří již do kontaktu s návykovými látkami přišli. Zvolené aktivity se snaží předcházet následkům, jež jsou spojené s nadměrným užíváním drog, například drogové kriminalitě nebo záškoláctví. Sekundární preventivní programy jsou častokrát vykonávány sociálními pracovníky, jejichž snahou je svým působením na uživatele drog zmírnit následky této závislosti, psychologicky jim pomoci a podpořit je v omezení až ukončení užívání těchto látek.⁵⁷

Terciální prevence se již v mnohém shoduje s léčbou závislosti na návykových látkách, avšak hlavním cílem těchto aktivit je návrat jedince, jenž byl v minulosti na drogách závislý, zpět do společnosti, jeho rehabilitace a podpora v drogové abstinenci.

⁵⁵ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁵⁶ Tamtéž

⁵⁷ Tamtéž

V některých případech se tyto aktivity zaměřují i na minimalizaci rizik u uživatelů, kteří si drogy aplikují nitrožilně a hrozí u nich přenos infekčních onemocnění.⁵⁸

5.2 Vzdělávací programy ve školách a sportovních organizací

Jedním z cílů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) je podpora preventivních programů, které se zaměřují na riziková chování, mezi která patří mimo jiné šikana, záškoláctví, kriminální jednání, sexuální rizikové chování, vandalismu či užívání návykových látek. Jako prevence rizikového chování je chápána široká škála aktivit a strategií, které se svým obsahem zaměřují na předcházení, zamezení vývoje, zmírnění projevů a řešení důsledků výše uvedeného chování. V rámci školní prevence je jedním ze zásadních cílů zamezení vzniku rizikového chování a růstu počtu případů rizikového chování. Aby byly programy účinné je podstatné, aby jednotlivé programy byly komplexní, provázané mezi sebou a podporovaly tvorbu podpůrného přátelského prostředí, které povede k úspěchu celého projektu. Metodická doporučení MŠMT jsou konzultována s dalšími ministerstvy, např.: Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociální věcí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti aj.⁵⁹

Preventivní programy jsou na základních a středních školách ukotveny i v rámci legislativy a to Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon): „*Školy a školská zařízení jsou při vzdělávací činnosti a s ním souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb povinny přihlížet k základním fyziologickým potřebám dětí, žáků a studentů a vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.*“

⁶⁰ Ke školní prevenci se také vztahuje Vyhláška č. 197/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky.⁶¹

⁵⁸ GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

⁵⁹ MIOVSKÝ, M. a kol. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015. ISBN isbn978-80-7422-393-8.

⁶⁰ ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

⁶¹ ČESKO. Vyhláška č. 197/2016 Sb., vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů,

Přestože do MŠMT spadá rovněž sport a tělovýchova, preventivní programy jsou legislativně vymezeny výhradně pro školská zařízení. Sportovní kluby jsou v tomto směru určeny usnesením vlády č. 591/2016⁶² ke Koncepti podpory sportu 2016-2025 – SPORT 2025, který se věnuje rozvoji, podpoře, cílům a podmínkám plnění během let 2016-2025. Tento dokument vychází z Bílé knihy o sportu, Světového antidopingového kodexu či Koncepte podpory mládeže v letech 2014–2020, v nichž se rovněž vyskytuje určitá koncepce prevence proti užívání návykových látek v podobě dopingu. Jedním z pilířů dokumentu SPORT 2025 je boj proti negativním jevům ve sportu, mezi které patří i zmíněný doping, avšak ani zde nejsou popsány, nebo navrženy konkrétní vzdělávací preventivní opatření, která by jasně vedla k omezení tohoto rizikového chování u sportujících dětí, mládeže i dospělých.⁶³

Dle Akčního plánu podpory sportu na rok 2024 by se více pozornosti prevenci negativních jevů ve sportu měl věnovat nový plán státní politiky pro sport v období let 2023-2025 SPORT 2030. Lze tedy předpokládat, že v tomto novém dokumentu se již objeví nějaká forma preventivního programu, jelikož i z výše uvedených průzkumů je zřejmé, že problematika užívání návykových látek u dětí a mládeže není zanedbatelný problém.⁶⁴

Světový antidopingový Kodex obsahuje i několik centralizovaných vzdělávacích programů, které se zaměřují na rizika a důsledky, jež vznikají po užití dopingu, dále na čistý sport či práva a povinnosti sportovců. Vzhledem k velikosti Světové antidopingové agentury fungují tyto programy na mezinárodní i republikové úrovni a jsou realizovány zkušenými lektory. Hlavní podstatou těchto programů je ochrana zdraví sportovců a sportu bez dopingu napříč všemi věkovými kategoriemi a sportovními disciplínami. Některé z těchto programů jsou dostupné i na webových stránkách Antidopingového výboru ČR (dále jen ADVČR) v českém jazyce, a tedy snadno dostupné pro většinu

a některé další vyhlášky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>

⁶² ČESKO. Usnesení vlády č. 591/2016 ze dne 27. června 2016. Dostupné z: https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/usn_591_2016.pdf

⁶³ MŠMT. *Koncepce podpory sportu 2016-2025* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/sport-1/koncepce-podpory-sportu-2016-2025>

⁶⁴ MŠMT. Akční plán podpory sportu na rok 2024 [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: https://nsa.gov.cz/wp-content/uploads/2023/10/Akcni_plan_podpory_sportu_20241.pdf

sportovců. Uvedené programy se věnují rizikům užívání CBD, alkoholu, marihuaně či kratomu.⁶⁵

Další formou vzdělávání, kterou je vytvořila Světová antidopingová agentura, je online platforma ADEL (Anti-Doping Education and Learning), ve které jsou jednotlivé programy rozděleny dle role, kterou uživatel zastává (sportovec, medik, trenér, pedagog atd.). Vzhledem k tomu, že pro přístup k jednotlivým kurzům je nutné se do této platformy nejprve registrovat a většina zveřejněných kurzů je v anglickém jazyce, je přístupnost pro veřejnost značně omezená. Pokud je však daná osoba opravdu do této problematiky zainteresovaná, na webových stránkách ADVČR lze najít podrobný návod, jak se do platformy registrovat a nadále se tak vzdělávat. Rovněž ADVČR doporučuje sportovcům, kteří jsou součástí národního testovacího registru ADVČR, aby splnili několik kurzů, jež se týkají shrnutí těch nejdůležitějších bodů Světového antidopingového Kodexu.⁶⁶

Vzhledem k vybraným sportovním klubům, jejichž svěřenci byli součástí výzkumu této bakalářské práce, rešerše existence vzdělávacích programů na podporu prevence proti drogám byla výhradně zaměřena na organizace těchto sportů (fotbal, hokej a MMA.).

Byť sportovní kluby nemají jasně nařízené vládou, že v jejich činnosti musí být zahrnuto vzdělávání ohledně prevence projevů patologického chování u mladistvých a dětí, Fotbalová asociace České republiky (dále jen FAČR) má ve svých směrnících dokument, jenž mimo jiné představuje jednotlivé náznaky závislosti na užívání návykových látek u dětí, které se věnují fotbalu. Na tento dokument navazuje i metodická příručka pro trenéry, která bude více přiblížena v kapitole 5.3.⁶⁷

Při pohledu na klubovou úroveň najdeme prevenci užívání drog ukotvenou v etických kodexech (např. SK Slavia Praha), nebo přímo zaměřených projektech

⁶⁵ SVĚTOVÁ ANTIDOPINGOVÁ AGENTURA (WADA). *Světový antidopingový Kodex* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: https://assetsglobal.websitefiles.com/64d22aaf46eca782bfc08279/64e8574a32d00a22d7f0f651_Kodex%202021.pdf

⁶⁶ ANTIDOPINGOVÝ VÝBOR ČR. *E-Learning ADEL* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.antidoping.cz/vzdelavani/e-learning>

⁶⁷ FAČR. *Zásady fotbalové asociace české republiky pro ochranu dětí ve fotbalovém prostředí* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/document/download/87536>

preventivního charakteru (např. „Kdo si hraje nezlobí“ SK Dynamo České Budějovice), avšak konkrétní příklady vzdělávacích projektů zde opět chybí.^{68 69}

Český hokejový svaz se rovněž odkazuje na Světový antidopingový kodex a také na Mezinárodní hokejovou federaci (dále jen IIHF), jež provozuje projekt IIHF Integrity, který se zejména zaměřuje na antidoping, manipulaci se soutěžemi, zneužívání a etiku sportu. V rámci tohoto projektu se v sezóně 2022/2023 konalo během mládežnických a juniorských mistrovství světa (U18 a U20) několik workshopů na výše uvedená témata. Prezentace z těchto workshopů jsou volně dostupná na webových stránkách IIHF a lze jimi doplnit vzdělání hokejových aktérů (sportovci, trenéři, rodiče, funkcionáři). Vzhledem k tomu, že se IIHF rozhodlo tyto aktivity pořádat během světových šampionátů výše uvedených kategorií, je pravděpodobné, že se v hokejovém prostředí objevilo několik případů užití zakázaných návykových látek u sportovců mladších i starších 20 let. IIHF vyvinulo snahu tento problém řešit výše uvedených způsobem, který by měl varovat hokejisty před nežádoucími aktivitami, které by mohly pošpinit obraz hokeje ve světě.⁷⁰

Z průzkumu vyplývá, že vzdělávací programy fungují na svazové úrovni, ale přenos do klubové úrovně se už vytrácí. Například hokejový klub HC Sparta Praha uvádí pro mládežnické kategorie kodex o chování, ve kterém podporuje mladé hokejisty ve zdravém životním stylu, jež je přiblížen rozsáhlým rozbohem správného jídelníčku pro sportovce, ale informace o rizicích, která jsou spojená s užíváním návykových látek, již chybí, přestože by měla být jeho nedílnou součástí.⁷¹ Dalším příkladem může být klub HC Kometa Brno, v jehož koncepci mládežnického hokeje je jedním z hlavních cílů předcházet nežádoucím jevům, a tedy i užívání návykových látek, ale konkrétní přístupy ke vzdělávacím programům v této oblasti chybí.⁷²

Česká unie bojových umění, pod kterou spadá mimo jiné i Český svaz MMA, existuje sice už téměř 30 let, ale informování o rizicích, která jsou spojená s užíváním drog u mladistvých lze spatřit pouze v tom, že se systematicky věnuje fyzické i psychické

⁶⁸ SK SLAVIA PRAHA – FOTBAL A.S. *Etický kodex SK SLAVIA PRAHA – FOTBAL A.S.* [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://slavia.esports.cz/files/Eticky%20kodex%20Slavia.pdf>

⁶⁹ SK DYNAMO ČESKÉ BUDĚJOVICE, A. S. *Kdo sportuje, nezlobí* [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.dynamocb.cz/zobraz.asp?t=kdo-sportuje-nezlobi>

⁷⁰ INTERNATIONAL ICE HOCKEY FEDERATION. *Integrity* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.iihf.com/en/statichub/20040/integrity>

⁷¹ HC SPARTA PRAHA. *Kodex chování* [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.hcsparta.cz/zobraz.asp?t=kodex>

⁷² KOMETA GROUP, O.S. *Koncepce mládežnického hokeje* [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.hc-kometa.cz/download/koncepce-klubu.doc>

přípravě mládeže. Ze zveřejněných seminářů však vyplývá, že se především soustředí na prevenci úrazů při sportu a přípravu na jednotlivé druhy bojových sportů.⁷³

5.3 Podpora psychosociálního zdraví mládeže

Úroveň sportovního výkonu je úzce spojena s úrovní psychosociálního zdraví, což je duševní zdraví, na které mají vliv různé sociální faktory, a tvoří tak celkovou kvalitu života daného jedince. Mezi důsledky, které jsou vyvolány nízkým psychosociálním zdravím, lze uvést sebepoškozování, šikanu nebo úzkosti.⁷⁴

Existuje několik aspektů, které tuto oblast zdraví velmi ovlivňují, např. odolnost vůči zátěži, různé osobnostní charakteristiky, vliv rodinného prostředí, vrstevnické vztahy, či ekonomická úroveň jedince a společenské normy. Psychosociální zdraví jedince se formuje už v jeho prenatálním období a je tedy i geneticky ovlivněno. V následujících životních obdobích je velmi důležité, aby dítě vyrůstalo v láskyplném prostředí, ve kterém je dítě v bezpečí a může se plně rozvíjet ve všech směrech. S postupujícími roky života se jedinec dostává do různých školských zařízení, ve kterých navazuje sociální vazby, jež mají velký vliv na to, jak bude odolný vůči různým stresovým situacím. Školní prostředí by mělo být místem s maximální podporou, jelikož je to často jediné místo, ve kterém se jedinec může cítit bezpečně, pokud pochází z rodiny, v níž se vyskytuje nějaký sociálně-patologický jev. V dnešní době je součástí některých základních a středních škol školní psycholog, jehož úkolem je se starat o duševní zdraví žáků a studentů a zvyšovat povědomí o tom, jak se zachovat v případě, že se v jejich životě děje situace, ve které se cítí ohroženě. Právě spolupráce školního psychologa, žáka / studenta a rodiče může velmi ovlivnit stav psychosociálního zdraví daného mladistvého, který by v opačném případě mohl začít hledat vyústění těžkých situací v záškoláctví, útky z domova, užití návykových látek nebo sebepoškozování. Včasné odhalení problému je zásadní pro zajištění prevence závažnějších problémů, kterým se dá v mnoha případech

⁷³ ČESKÁ UNIE BOJOVÝCH UMĚNÍ [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.cubu.cz/onas>

⁷⁴ HEŘMANOVÁ, E. Psychosociální zdraví v kontextu kulturních systémů a kvality života. In: Sborník z XLIII. konference „Zdraví–výzvy a rizika“ České demografické společnosti Praha. 2013. p. 23.

zabránit již v jeho počátcích. Velkou výhodou školního psychologa je to, že jeho služby škola poskytuje zdarma a je tedy dostupný pro kohokoliv.⁷⁵

Informovanost o možnostech rozvoje duševního zdraví by měla být součástí aktivit sportovních klubů, jelikož v případě, že mladistvý pravidelně sportuje, tráví v tomto prostředí velkou část týdne. Nároky, které jsou na mnoho sportovců kladeny již od velmi útlého věku, mohou vést k pravidelnému narušování duševní pohody a snížení výkonosti, jelikož jsou tyto dvě složky mezi sebou úzce spojené. Úkolem trenéra by mělo být vytvoření takového prostředí, ve kterém je kladen důraz na spolupráci mezi jednotlivci, budování pozitivních mezilidských vztahů a důvěru mezi ním, sportovcem a rodičem.⁷⁶

V neposlední řadě lze také zmínit služby Linky bezpečí, která se věnuje poskytování odborné pomoci mladým lidem (do věku 26 let) v akutní psychické krizi, poradenství, prevenci i vzdělávání odborníků, kteří se věnují práci s dětmi. Nesporným benefitem této formy pomoci je její anonymita, což napomáhá k tomu, aby se daný jedinec mohl bez ostychu svěřit konzultantovi a ten ho danou situací provedl. Výhodou je také dostupnost 24 hodin denně a bezplatnost. Jelikož je tato služba určená k řešení krizových intervencí, je čas odborníka omezen a v případě, že je potřeba dlouhodobé péče, je danému jedinci nabídnuto vyhledání péče psychoterapeuta či psychiatra.⁷⁷

5.4 Spolupráce s trenéry, rodiči a dalšími

Jak již bylo naznačeno v kapitole 5.1, FAČR ve spolupráci s Rodičovskou linkou a Linkou bezpečí publikovalo přesný manuál pro fotbalové trenéry, kteří přijdou do styku se sportovci, již se ocitli v náročné životní situaci. Díky své funkci jsou v pozici, ve které jsou schopni odhalit, že je se sportovcem něco v nepořádku, spojit se s jeho rodiči a případně kontaktovat zmíněné krizové linky, školu, kterou sportovec navštěvuje, nebo instituce, jež se zabývají těmito problémy (např. OSPOD nebo střediska výchovné péče). Mezi vybraná témata manuálu patří šikana v týmu,

⁷⁵ JOCHMANNOVÁ, L. a KIMPLOVÁ, T. (ed.). Psychologie zdraví: biologické, psychosociální, digitální a spirituální aspekty. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-2569-2.

⁷⁶ PERIČ, T. *Sportovní příprava dětí*. Nové, aktualiz. vyd. Děti a sport. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4218-2.

⁷⁷ NEVYPUSŤ DUŠI, Z. S. Linky důvěry [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://nevypustdusi.cz/2021/10/11/linky-duvery/>

kyberšikana, sexting, deprese a úzkosti, sebepoškozování, gambling, týrání, rozvod nebo rozchod rodičů, domácí násilí a také užívání návykových látek. Mezi varovné signály, které napoví trenérovi, že by mladistvý mohl užívat návykové látky, potažmo být už i na návykových látkách závislý, jsou zařazeny časté změny nálad a chování, vznětlivé až agresivní chování, nebo naopak apatické stavy, častá absence tréninků, halucinace, lhaní, ztráta peněz a dalších věcí u spoluhráčů nebo vyhýbání se spoluhráčům, trenérovi i rodině. V těchto případech je doporučeno trenérovi s aktérem promluvit, snažit se oprostít od prvotních emocí, které by mohly v aktérovi vyvolat nedůvěru, a sdělit mu, že je nucen toto zjištění předat rodičům. V případě, že je mladistvý během sportovní aktivity pod vlivem drog a jeho stav se jeví jako závažný, je doporučeno zavolat záchrannou službu, u méně závažného stavu, který není život ohrožující volat rodiče. Pro kluby je doporučeno stanovit konkrétní postihy pro případ, že mladistvý je pod vlivem drog během sportovní činnosti, donese návykové látky do sportovního areálu nebo šíří tyto látky mezi spoluhráče. V případě, že spolupráce s rodiči nebude efektivní, je doporučeno kontaktovat OSPOD.⁷⁸

Na tomto příkladu lze pozorovat efektivní postupy, které v ideálním případě povedou k nalezení příčiny, jež vedla mladistvého k užití návykové látky a omezení dalšího požití těchto látek. Bylo by vhodné, kdyby takovéto postupy byly přepracovány i pro trenéry ostatních sportů a dostalo se tak pomoci více zasažených mladistvých, jejichž trenéři si nejsou jisti jednotlivými kroky, které by je navedly k úspěšnému řešení dané situace.

5.5 Prevence kriminality ve vztahu k užívání omamných látek

Strategií, jež by vedly ke snížení kriminality, která je ve spojitosti s omamnými látkami, je mnoho. Hlavními cíli těchto aktivit je omezení poptávky po drogách a rovněž její nabídky a rozvíjet podporu v sociálních skupinách, které již problémy s užíváním drog mají, nebo jsou k tomuto socio-patologickému jevu náchylnější.⁷⁹

⁷⁸ FAČR. *Jak pomoci dětem, které něco trápí: Manuál pro fotbalové trenéry* [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/document/download/67570>

⁷⁹ GŘIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.

Těchto vytyčených cílů je možné dosáhnout výše zmíněnými programy, které se odehrávají ve školských zařízeních a jsou primárně určené žákům a studentům. Neméně důležité jsou však i programy, které se zaměřují na rodiče rizikových dětí, jež se mnohdy ocitají ve složité finanční situaci, nebo jsou i oni sami uživateli drog, nebo jen nevědí, jakým způsobem takovýto problém u svých dětí řešit.⁸⁰

V neposlední řadě je důležité zmínit také bezpečnostní složky ČR a to místní policii a Policii ČR, které působí v jednotlivých lokalitách a jejich program je přizpůsoben okolnostem daného místa, tak aby optimálními způsoby předcházely již stávající kriminalitě a eliminovali se nové subjekty, které by nově vznikající kriminalitu mohly podnítit.⁸¹

⁸⁰ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.

⁸¹ SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2., aktualiz. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2016. 132 stran. Studia. ISBN 978-80-7556-009-4.

6 Praktická část

6.1 Dotazníkové šetření

K naplnění hlavního cíle této bakalářské práce, kterým je analýza prostředí mládežnických hokejových, fotbalových a MMA týmů ve vztahu k užívání omamných a psychotropních látek, bylo zapotřebí provést mezi těmito sportovci dotazníkové šetření, jenž by odhalilo skutečnosti, které se předpokládají v rámci jednotlivých hypotéz stanovených v kapitole 1., ale také přineslo nové informace týkající se této problematiky.

Dotazníkové šetření probíhalo během ledna a února 2024, kdy autor této práce osobně obešel všechny kluby, které oslovil ke spolupráci a sportovcům vysvětlil záměr tohoto šetření a odpověděl na jejich případné dotazy. Vzhledem k rychlosti a přesnosti odpovědí byla zvolena forma online dotazníkového šetření – Google Forms, který byl přímo jednotlivým sportovcům sdílen prostřednictvím odkazu na tento dotazník. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 120 sportovců z HC Příbram, FK Příbram, Muay Thai Příbram a Boxerna Příbram. Vzhledem k přítomnosti autora práce během vyplňování dotazníků, byla jejich návratnost 100 %.

V tomto dotazníkovém šetření bylo uvedeno celkem 22 otázek – 19 uzavřených otázek a 4 otevřené otázky, z nichž 2 otázky byly pro respondenty nepovinné. V otevřených otázkách respondenti stručně odpovídali na dané otázky. Podoba tohoto šetření je uvedena v Příloze č. 1.

Počáteční otázky č. 1, č. 2, č. 3a a 3b se dotazují na základní informace o respondentovi, a to na jeho pohlaví, věk a vzdělání, přičemž zaměření otázky č. 3A je na současné, či nejvyšší dosažené vzdělání – základní či střední, u nepovinné otázky č. 3B bylo respondentovo volbou, zdali sdělí i zaměření svého právě studovaného nebo dosaženého středního vzdělání. V otázce č. 4 respondenti uváděli, jestli jsou spíše extroverti či introverti. Otázky č. 5 a č. 6 se zaměřily na sporty, kterým se respondenti věnují (hokej, fotbal nebo MMA) a frekvenci dané sportovní činnosti (denně, několikrát za týden, jednou měsíčně nebo méně než jednou měsíčně).

Následující otázky už byly převážně vedené na užívání drog ve sportu. V otevřené otázce č. 7 měli respondenti projevit svůj názor na slovo droga. Otázka č. 8 byla rozdělena na dvě části – otázka č. 8a se týkala zkušeností s drogami, tedy jestli vůbec někdy

respondent nějakou drogu zkusil (ano x ne), v případě, že respondent odpověděl „ano“, mohl pokračovat k otevřené otázce č. 8b, ve které uvedl, jaký byl jeho věk, když drogy poprvé vyzkoušel a o jakou drogu se jednalo.

Dále se otázky věnovaly užívání návykových látek přímo ve sportovním prostředí. V otevřené otázce č. 9 respondent krátce uvedl, proč si myslí, že sportovci užívají drogy. U otázky č. 10 respondenti, jestli ví o někom v klubu, kdo návykové látky užívá, či nikoliv a v otázce č. 11 volili mezi nejčastěji užívanými drogami svých spoluhráčů - žvýkáci tabák, cigarety, nahřívací cigarety, marihuana, látky HHC a THC, kokain, extáze, MDMA a jim podobné látky, alkohol, případně mohli zvolit možnost „žádné“. Otázka č. 12 se věnovala zjištění, zdali je dle respondentů snadné tyto látky sehnat - „ano“ nebo „ne“. V případě otázky č. 13 respondenti uvedli svůj názor na to, jestli je v rámci kolektivu, či týmu vhodné takovéto látky užívat - „ano“ nebo „ne“. V otázce č. 14, která se týkala jejich názoru na vliv omamných látek na sportovní výkon, byly uvedeny tři různé možnosti - „zlepšuje výkon“, „nemá vliv“ a „může poškodit / snížit výkon“. Další otázka č. 15 se zaměřila na existenci preventivních programů k užívání návykových látek přímo sportovním klubem, přičemž respondenti mohli vybrat z těchto variant odpovědi - „ano“, „ne“ a „nejsem si jist/a“.

Závěr dotazníkové šetření se orientoval na povědomí o rizicích, která jsou spojena s užíváním návykových látek a také s prevencí v rámci tohoto jevu. Konkrétně v otázce č. 16 respondenti uvedli hodnocení úrovně informovanosti mladých sportovců o rizicích spojených s užíváním omamných a psychotropních látek ve sportu - „dobrá“, „průměrná“, „nedostatečná“ a „nejsem si jist/a“. Následující otázka č. 17 se věnovala tématu opatření, která by dle respondentů mohla pomoci v prevenci užívání omamných a psychotropních látek mezi mladými sportovci. Možnosti byly následující: „vzdělávání o rizicích“, „posílené podpory ze strany trenérů či rodiny“, „snížení společenského tlaku na výkon“ a „ostré tresty za užívání látek“. Otázka č. 18 byla věnována názoru respondentů na úroveň psychologické podpory sportovců, kteří užívají omamné a psychotropní látky. V této otázce mohli respondenti volit mezi „ano“, „ne“ a „nejsem si jist/a“. Předposlední otázka č. 19 se soustředila na to, jak respondenti vnímají profesionální sportovce, jež jsou mediálně aktivní, užívají návykové látky a jaký je jejich vliv na mladé sportovce - „hodně“, „málo“ nebo „neovlivní“. Poslední otázka č. 20 byla zaměřena na řešení problémů, které by potenciálně mohlo přivést užívání návykových látek daným respondentům - „ano, řešil/a bych to“ nebo „ne, vypořádal bych se s tím sám/sama“. Veškeré výsledky šetření autor zpracoval do vlastních grafů.

6.2 Hypotézy výzkumu

Na základě vytyčených cílů této bakalářské práce bylo následně formulováno několik hypotéz, které budou pomocí dotazníkového šetření potvrzeny či vyvráceny.

Hypotéza č. 1 se týká užívání návykových látek a předpokládá, že více než polovina respondentů uvede, že jejich spoluhráči neužívají návykové látky.

Hypotéza č. 2 předpokládá, že většina respondentů už někdy návykovou látku vyzkoušela.

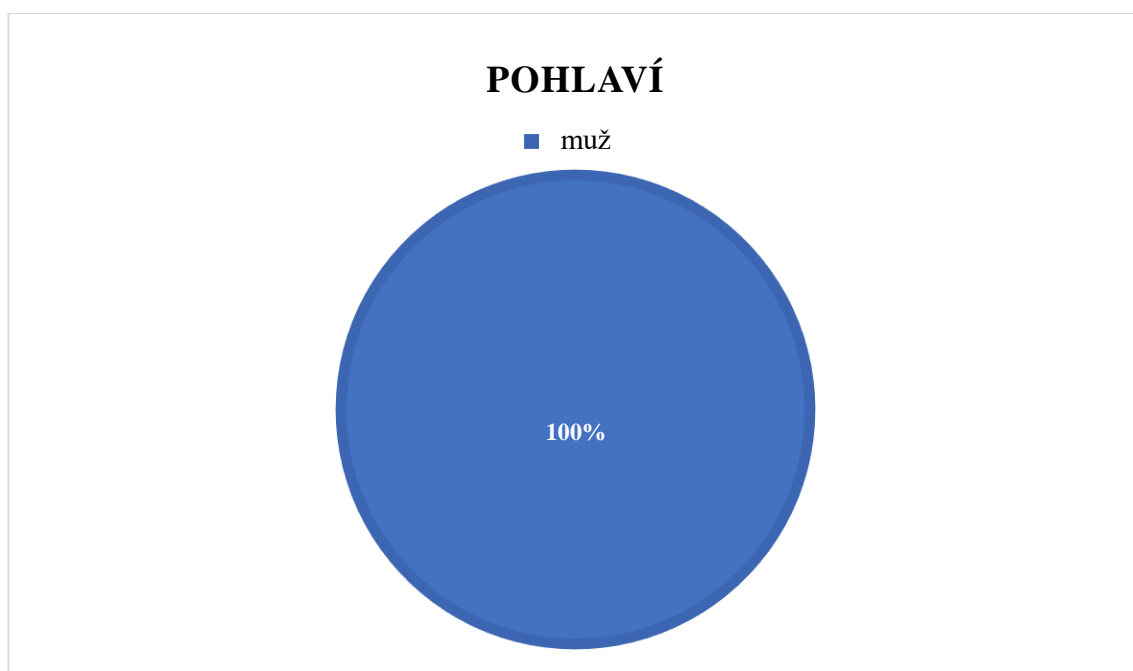
Hypotéza č. 3 usuzuje, že vzhledem k výsledkům výzkumů, které jsou uvedeny v kapitole 2.2, nejčastěji sportovci jako první návykovou látku zkusili alkohol.

Hypotéza č. 4 předpokládá, že tím nejčastějším důvodem, proč sportovci užívají návykové látky je zvýšení výkonu a regenerace.

6.3 Výsledky výzkumného šetření a jejich hodnocení

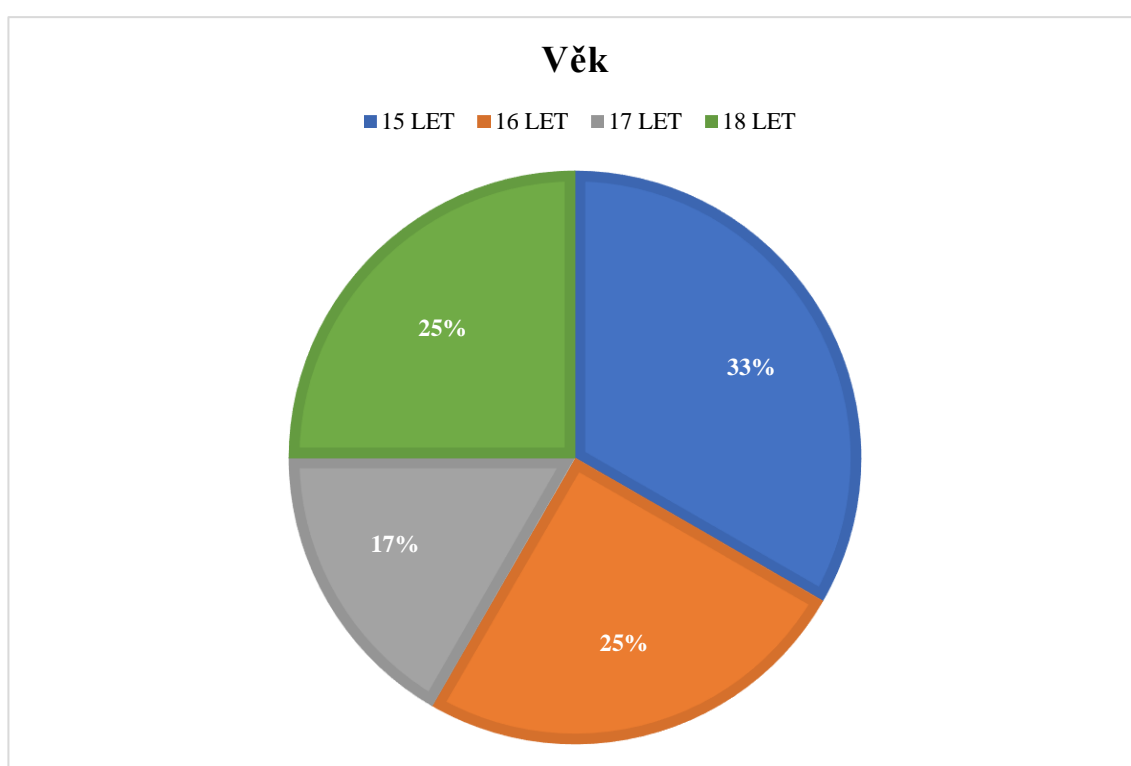
Z počáteční otázky dotazníku vyplývá, že všichni respondenti byli muži (viz Graf 1). Toto rozdělení je zcela určitě spojené s tím, že mezi zkoumané sporty patřily ty, jež jsou více oblíbené a vyhledávané muži, než ženami. Do výzkumného šetření se tedy zapojilo celkem 120 mužů.

Graf 1 Pohlaví

Z Grafu 2 je patrné, že nejvíce respondentů, celkem 40, bylo ve věku 15 let (33 %), následované skupinami respondentů ve věku 16 a 18 let, kterých bylo stejné zastoupení (25 %). Nejméně respondentů – 20, bylo ve věku 17 let (17 %). Sportovci v těchto věkových skupinách soutěží nejčastěji v kategorii 9. třída, dorost a junioři (hokej), starší žáci, mladší dorost, starší dorost (fotbal), U16, U18 a junioři (MMA).

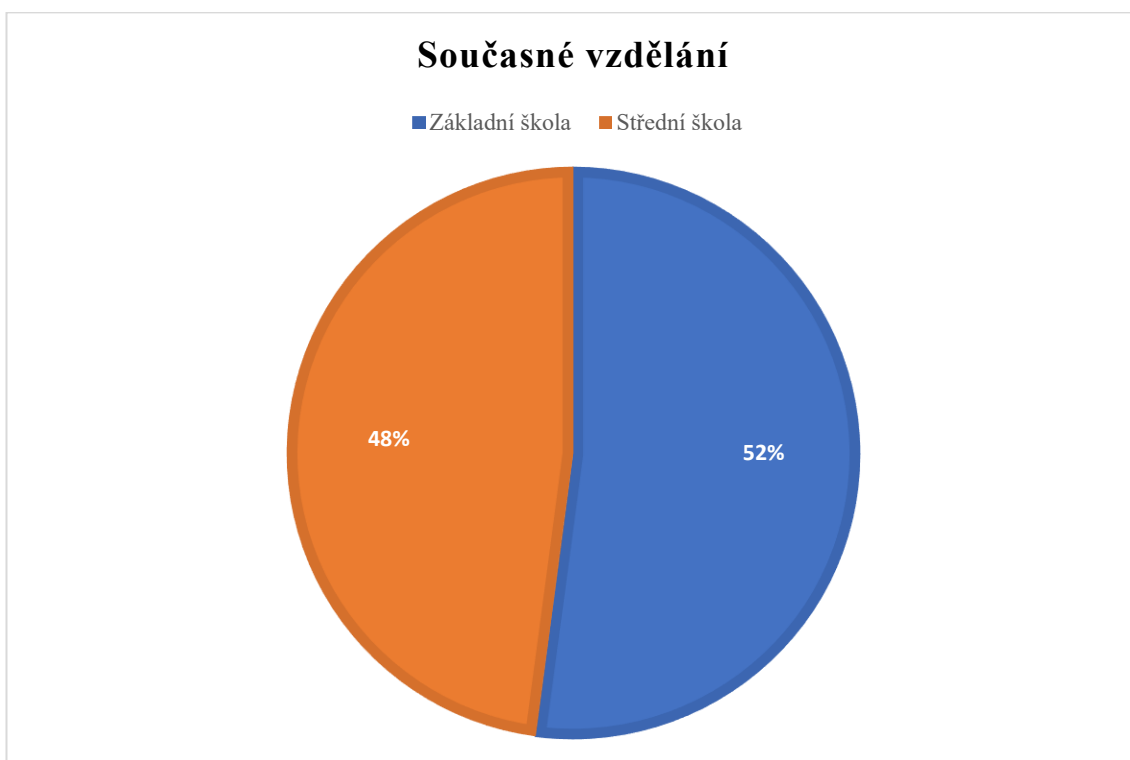
Graf 2 Věk

Vlastní šetření, 2024

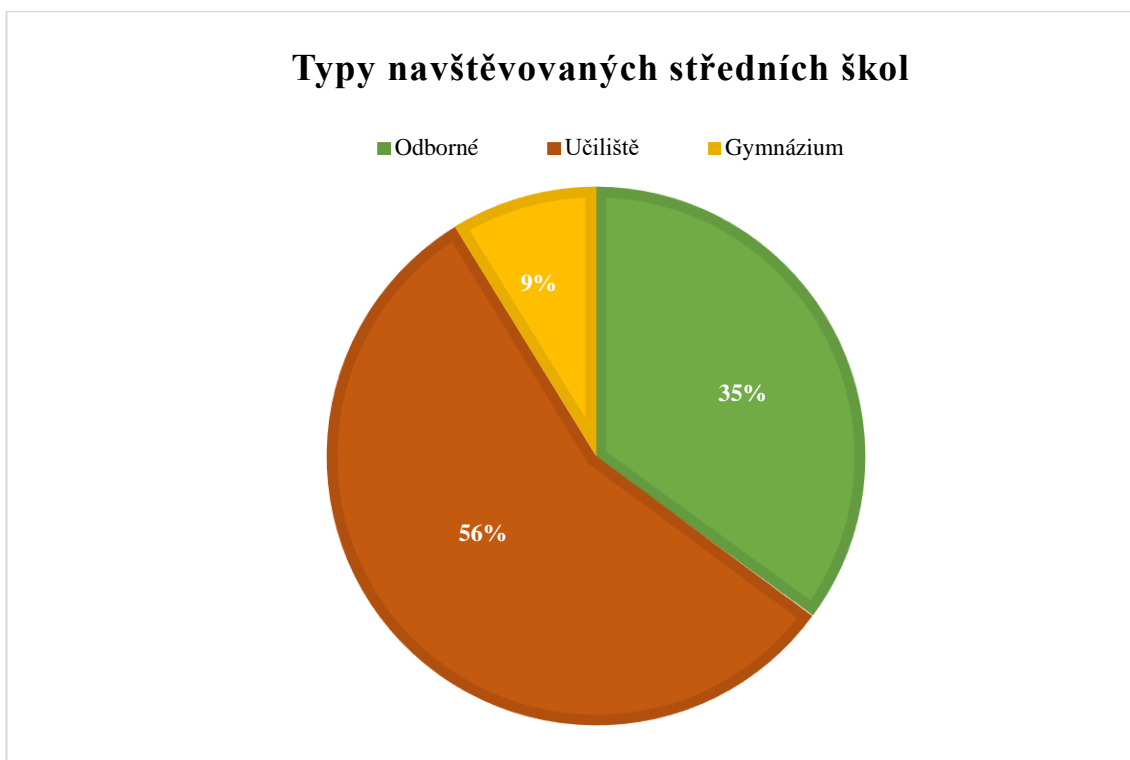
Graf 3A uvádí, že pouze o 2 % bylo více těch respondentů, jež navštěvují základní školu (52 %), zbývajících 57 respondentů (48 %) bylo studenty středních škol. Z Grafu 3B je patrné, že tito studenti nejčastěji studovali učiliště (58 %), dále odborné střední školy (35 %) a v neposlední řadě bylo mezi respondenty i 5 studentů gymnázia (9 %). Z těchto zjištěných informací vyplývá, že dotazovaní mladiství sportovci nejčastěji studují oborové střední školy, či učiliště a pouze malé procento daných respondentů si zvolilo všeobecné střední vzdělání, které je pro mnohé sportovce časově náročnější na přípravu a omezující pro jejich sportovní kariéru.

Graf 3A Současné vzdělání

Vlastní šetření, 2024

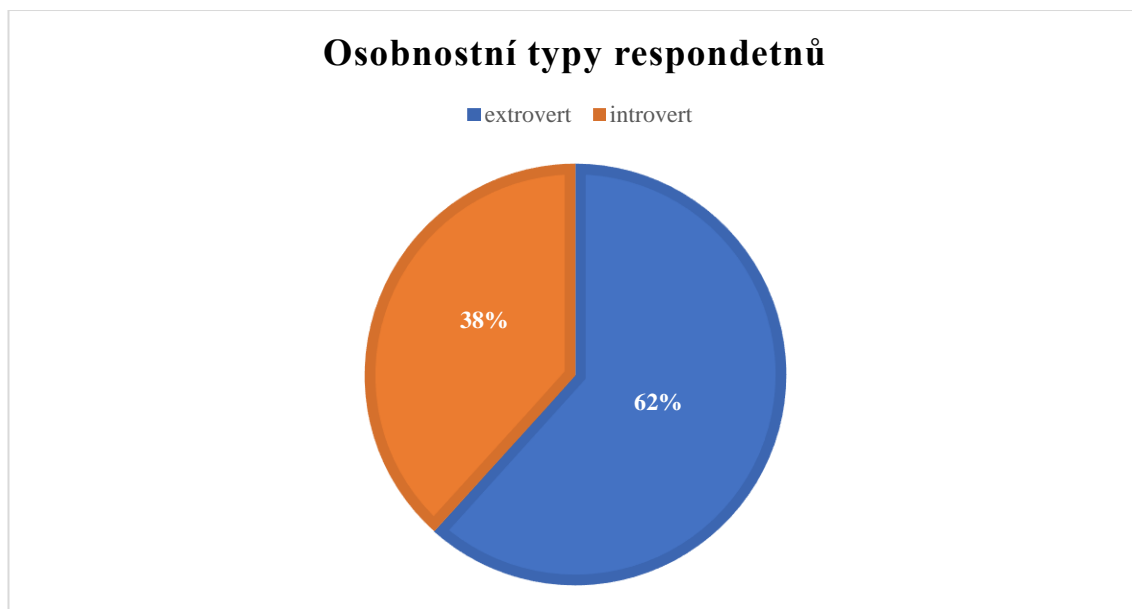
Graf 3B Typy navštěvovaných středních škol

Vlastní šetření, 2024

Graf 4 ukazuje, že 74 respondentů, což je více než polovina všech dotazovaných, byli extrovertní osobnosti (62 %), zbývajících 46 respondentů se identifikovalo jako introverti (38 %).

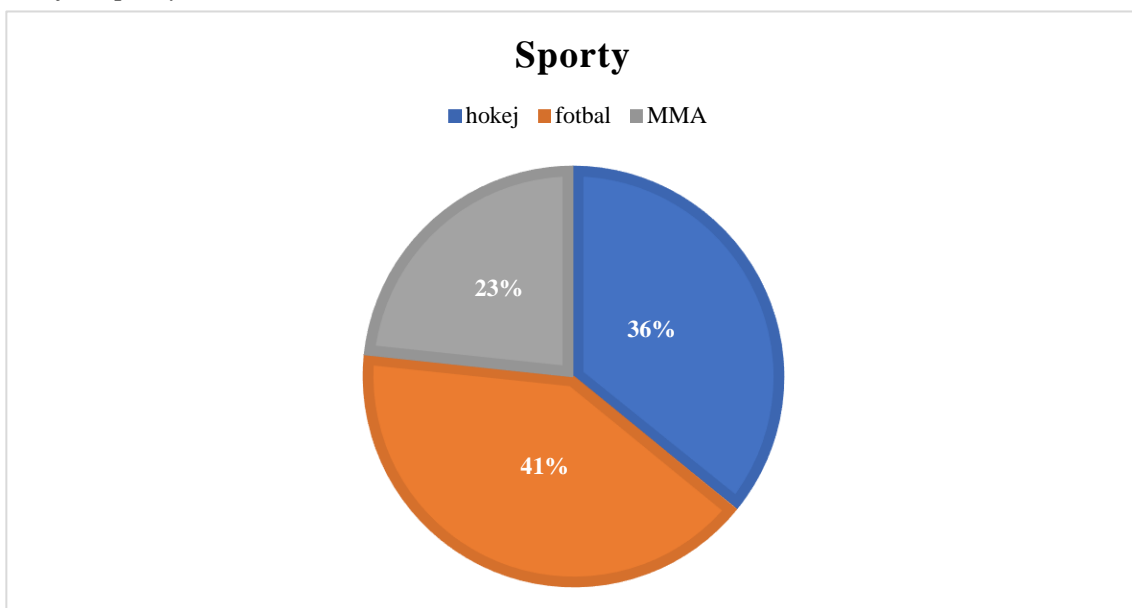
Graf 4 Osobnostní typy respondentů

Vlastní šetření, 2024

Z Grafu 5 je patrné, že největší skupina respondentů, kterých bylo celkem 49 (41 %), se věnovala fotbalu, dále 43 respondentů (36 %) hráli hokej. Pouze 28 respondentů (23 %) se věnovalo smíšeným bojovým sportům MMA.

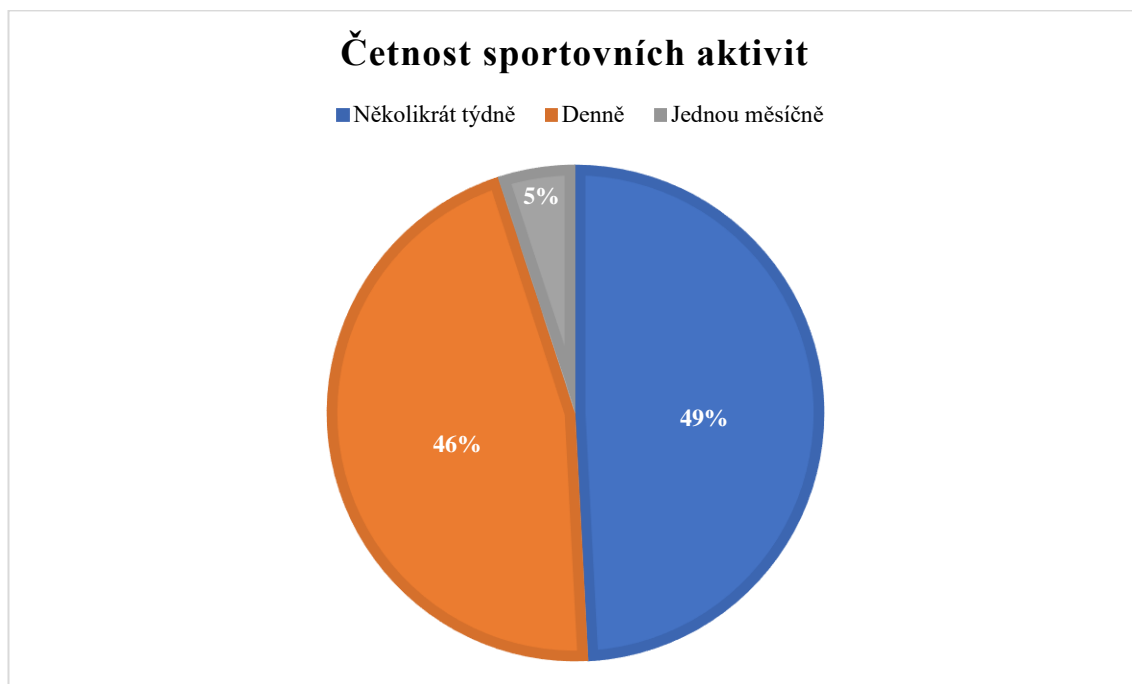
Graf 5 Sporty

Vlastní šetření, 2024

Graf 6 zobrazuje, jak často se respondenti dané sportovní aktivitě věnují. Téměř shodný počet respondentů se sportu věnují několikrát týdně (49 %) a denně (46 %). Pouze 6 respondentů vykonává sportovní aktivitu jednou za měsíc (5 %).

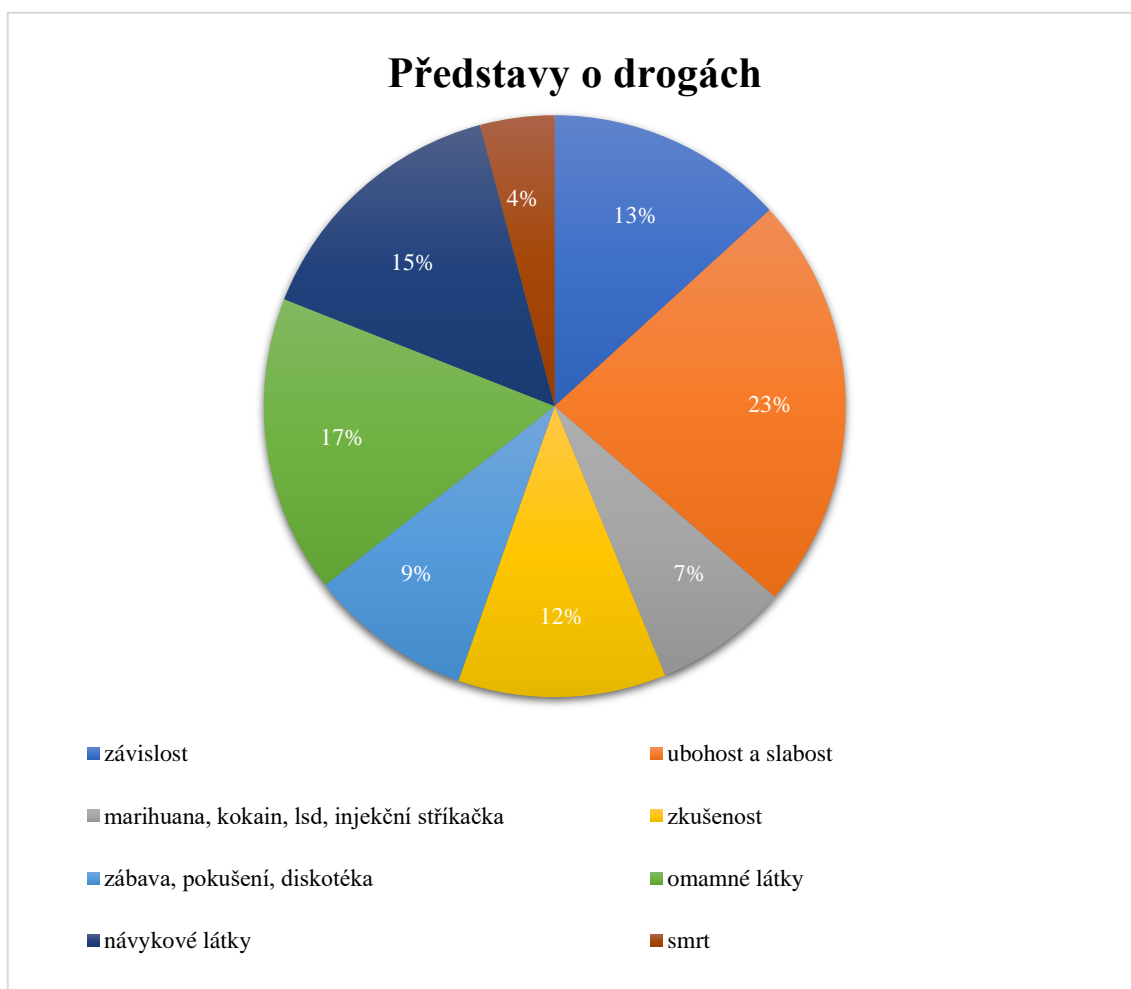
Graf 6 Četnost sportovních aktivit

Vlastní šetření, 2024

Z Grafu 7 vyplývá, že se slovem „droga“ se 28 respondentům (23 %) nejčastěji vybavila ubohost a slabost, dále 20 respondentů (17 %) má toto slovo spojené s omamnými látkami, 18 respondentů (15 %) s návykovými látkami, 16 respondentů (13 %) se závislostí, ale také u 14 respondentů (12 %) vyvolalo toto slovo zkušenost, u 11 respondentů (9 %) zábavou či pokušením. Spojitost s konkrétními látkami – marihuana, kokain, LSD se vybavilo 9 respondentům (7 %). Pouze 5 respondentům (4 %) se vybavila smrt.

Graf 7 Představy o drogách

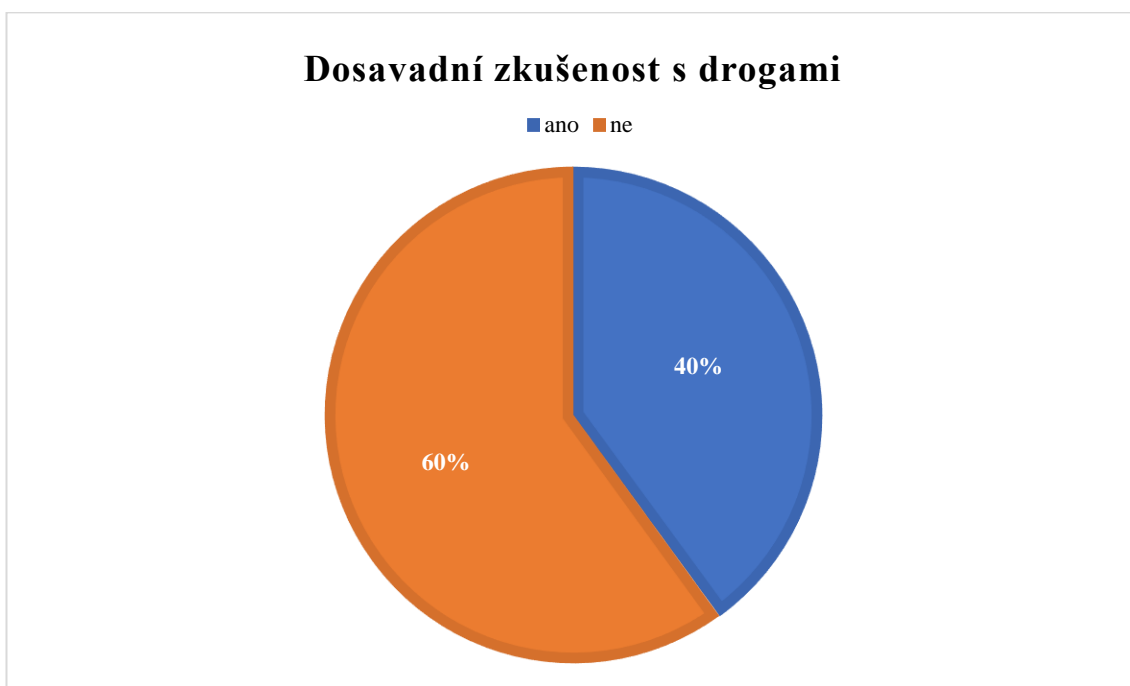

Vlastní šetření, 2024

Graf 8A zobrazuje dosavadní zkušenosti respondentů s užitím drogy. Více než polovina dotazovaných – 72 respondentů (60 %) zakázané návykové látky doposud nevyzkoušeli. Zbývajících 48 respondentů (40 %) již někdy v minulosti drogu zkusila.

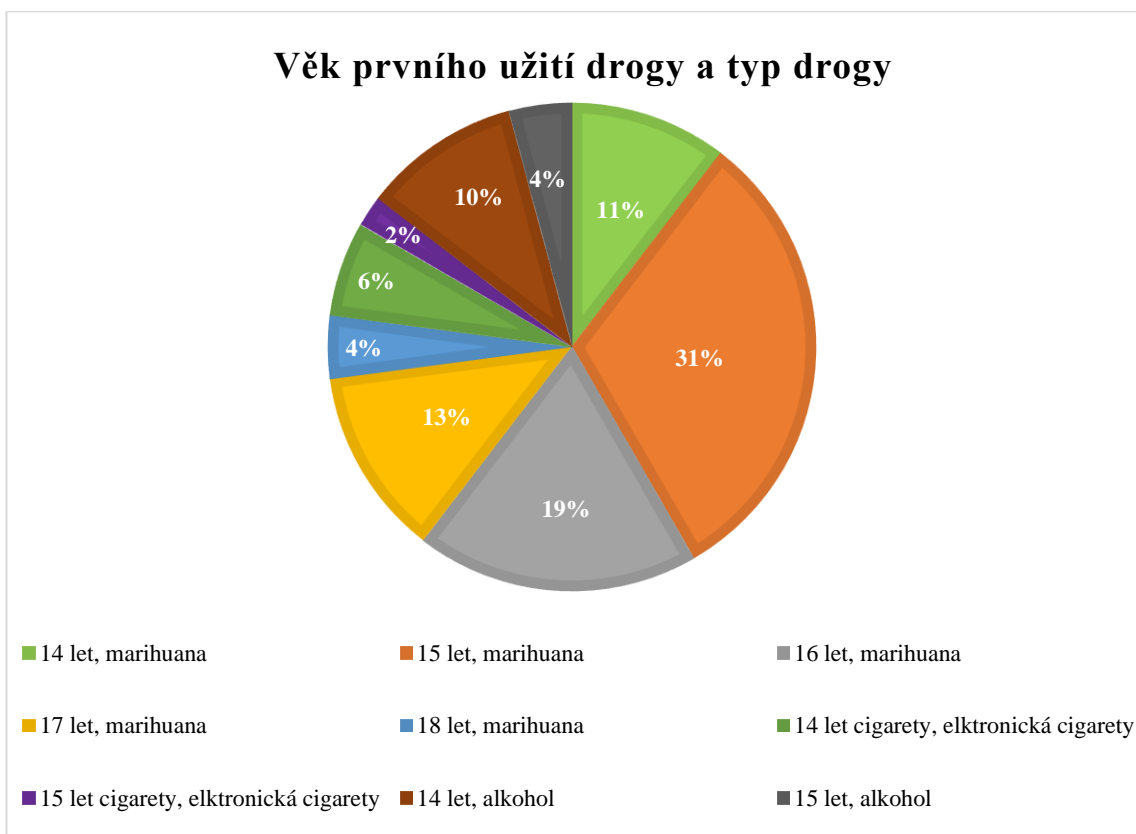
Z Grafu 8B vyplývá, že nejčastěji se jako první vyzkoušená droga vyskytovala marihuana a to ve věku 15 let (31 %). Celkem 9 respondentů (19 %) vyzkoušeli jako první drogu rovněž marihuanu, avšak věku 16 let. Třetí nejpočetnější skupinou bylo 6 respondentů (13 %), jež jako první drogu rovněž zkusili marihuanu, ale až ve věku 17 let. Následovalo 5 respondentů letech (11 %), kteří marihuanu vyzkoušeli už ve 14 letech, 5 respondentů (10 %), jejichž první drogou byl alkohol ve 14 letech. Pro 3 dotazované (6 %) byla první droga cigareta nebo elektronická cigarety ve 14 letech. Shodné zastoupení respondentů bylo v případě alkoholu v 15 letech a marihuany v 18 letech (4 %). Pouze 1 respondent (2 %) zkusil cigarety nebo elektronické cigarety v 15 letech.

Graf 8A Dosavadní zkušenost s drogami

Vlastní šetření, 2024

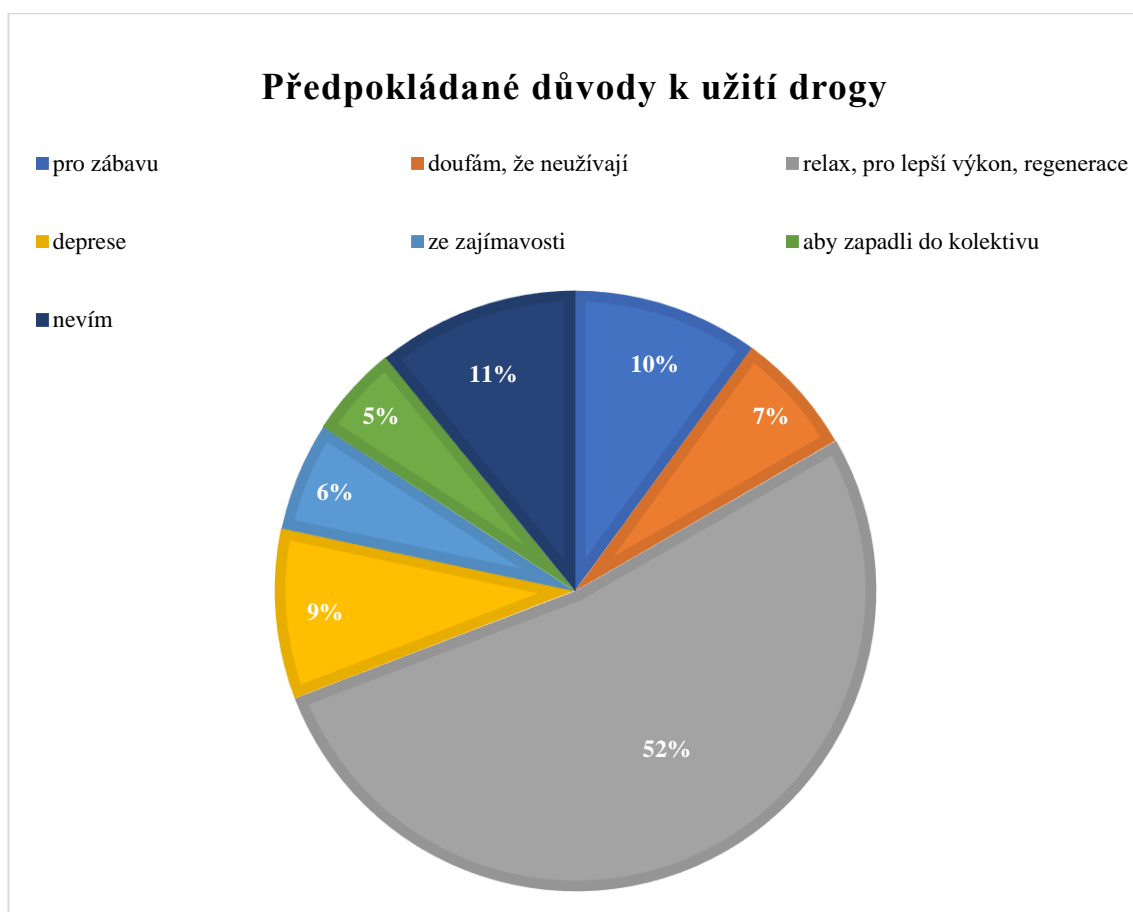
Graf 8B Věk prvního užití drogy a typ drogy

Vlastní šetření, 2024

Graf 9 uvádí předpokládané důvody, které vedou spoluhráče respondentů k užití návykových látek. Pro 63 dotazovaných (52 %) byl tímto důvodem relax, lepší výkon a regenerace. Dále 13 respondentů (11 %) tyto důvody nevěděli, pro 12 respondentů (10 %) představovaly drogy zábavu a pro 11 respondentů (9 %) drogy reprezentují deprese. Jednou z nejméně početných skupin bylo 8 respondentů (7 %), kteří doufají, že jejich spoluhráči návykové látky neužívají, 7 respondentů (6 %) se domnívá, že tuto aktivitu vyhledávají jejich spoluhráči ze zajímavosti. Pouze 6 respondentů (5 %) uvedlo, že jejich spoluhráči užívají drogy proto, aby zapadli do kolektivu.

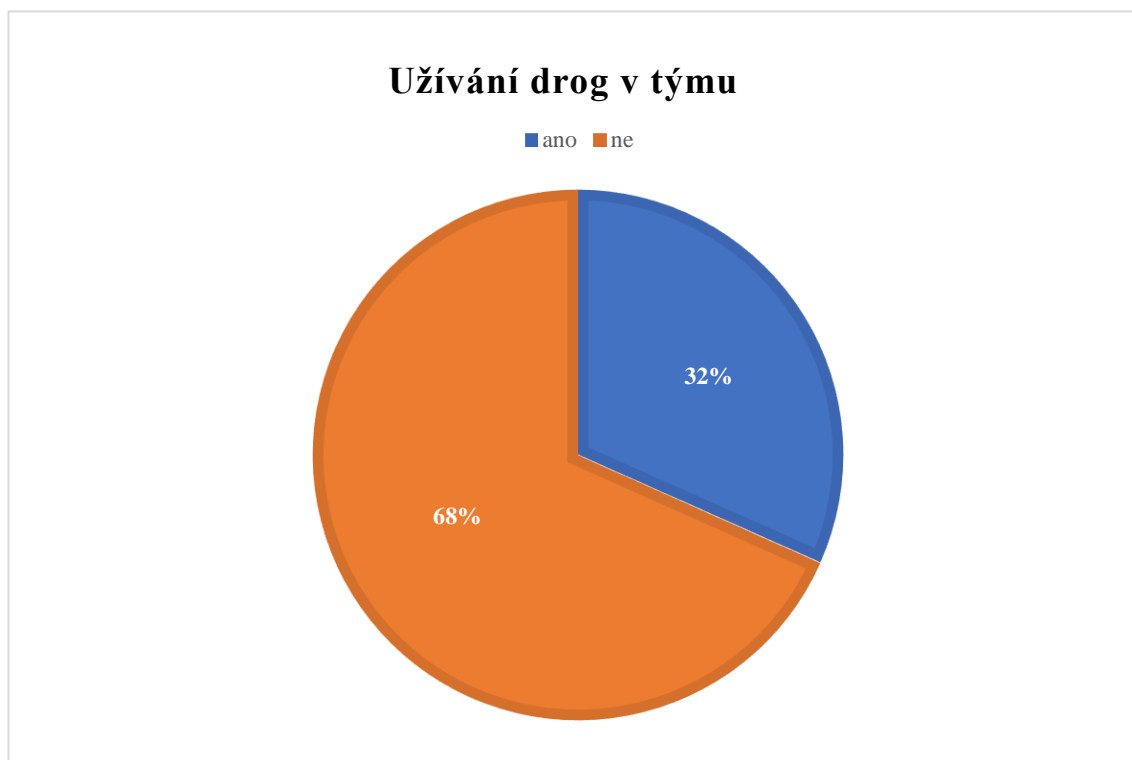
Graf 9 Předpokládané důvody k užití drogy

Vlastní šetření, 2024

Graf 10 ukazuje, jaké množství respondentů se domnívá, že někdo z jejich spoluhráčů užívá drogy. Z výsledků vyplývá, že téměř dvě třetiny respondentů předpokládá, že spoluhráči tyto látky neužívají (68 %). Zbývajících 38 respondentů uvedlo, že jejich spoluhráči drogy užívají (32%).

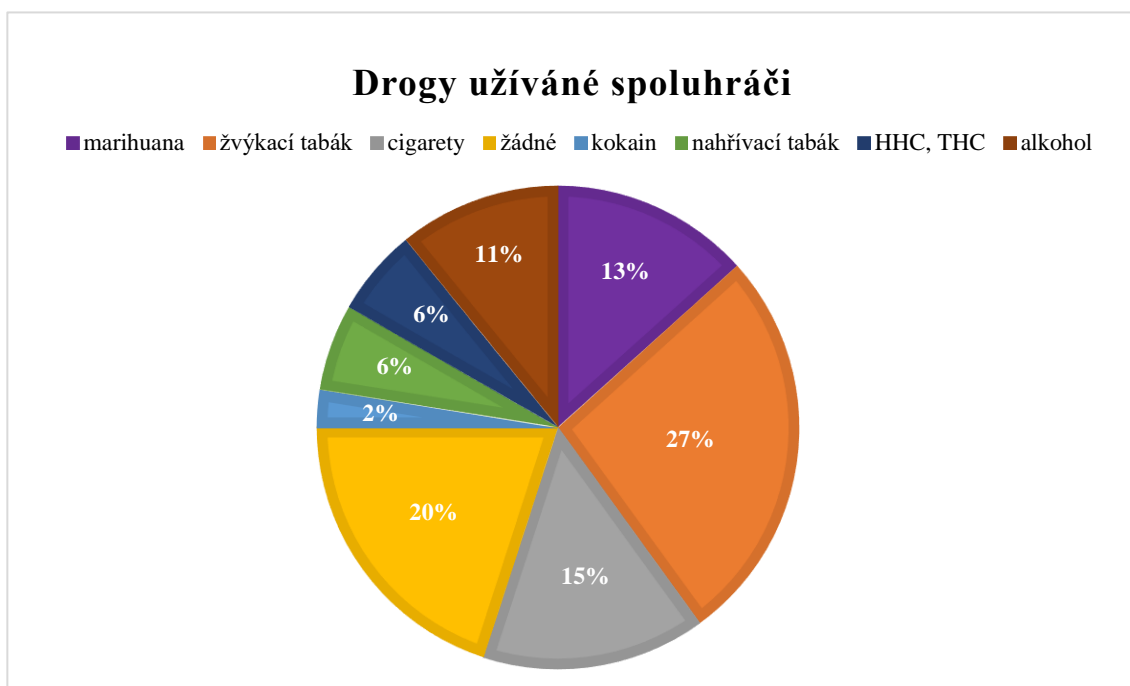
Graf 10 Užívání drog v týmu

Vlastní šetření, 2024

Z Grafu 11 vyplývá, že spoluhráči respondentů nejčastěji užívají žvýkací tabák (27 %) a cigarety (15 %). Mezi další užívané drogy byly uvedeny marihuana (15 %) a alkohol (11 %). Látky HHC, THC a nahříváný tabák uvedl shodný počet 7 respondentů (6 %). Pouze 3 dotazovaní (2 %) uvedli kokain. Vzhledem k předešlé otázce 24 respondentů (20 %) uvedlo, že jejich spoluhráči žádné drogy neužívají.

Graf 11 Drogy užívané spoluhráči

Vlastní šetření, 2024

Z Grafu 12 je patrné, že pro 102 dotazovaných (85 %) je velmi snadné získat drogy. Pouze pro 18 respondentů (15 %) považuje za obtížné tyto látky získat.

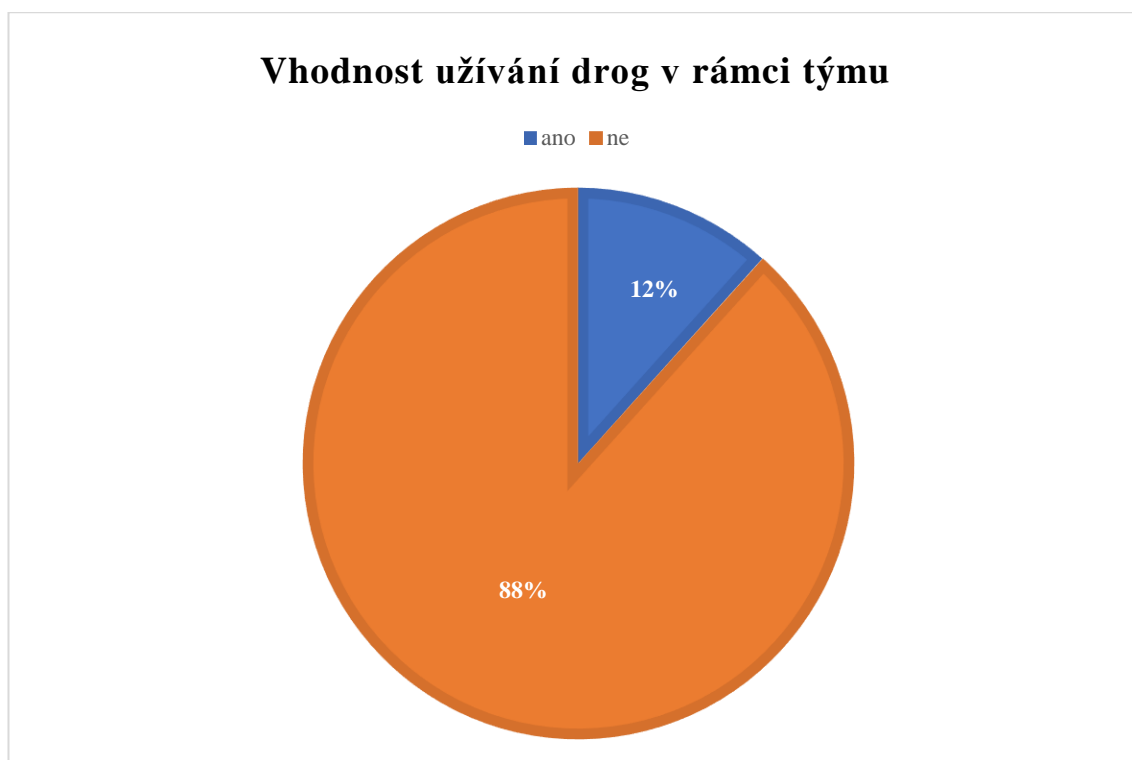
Graf 12 Je snadné získat drogy?

Vlastní šetření, 2024

Graf 13 zobrazuje, že 106 respondentů, což představuje téměř většinu všech dotazovaných (88 %), si nemyslí, že je vhodné, aby jejich spoluhráči užívali drogy. Pouze 14 dotazovaných (12 %) uvedlo, že je vhodné, aby jejich spoluhráči tyto látky užívali.

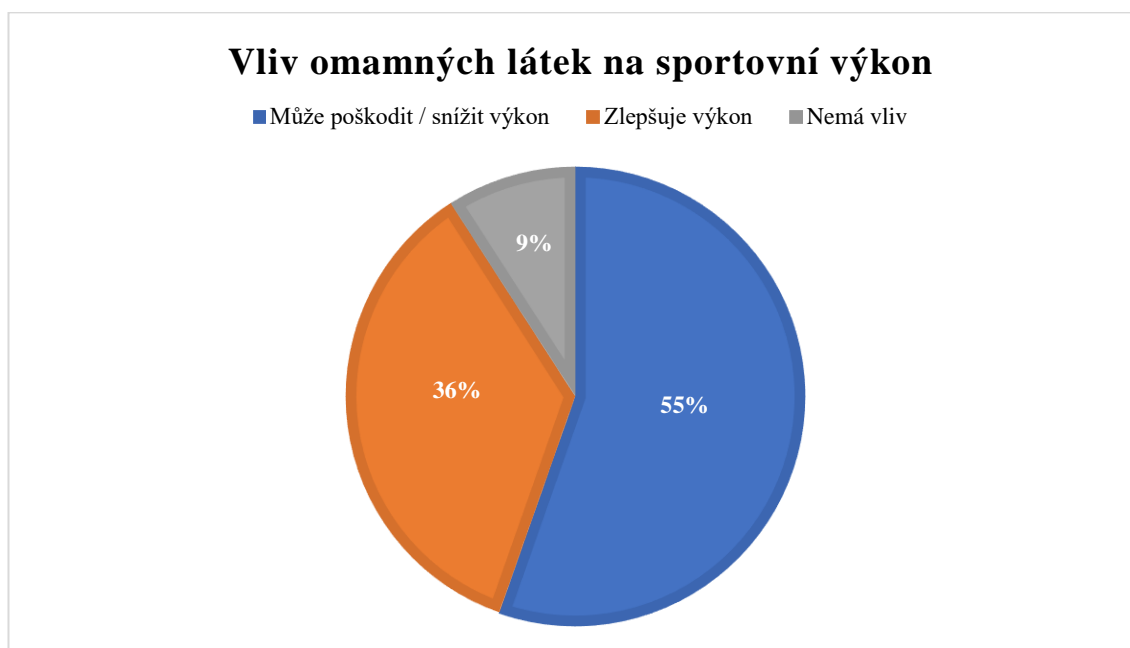
Graf 13 Vhodnost užívání drog v rámci týmu

Vlastní šetření, 2024

Graf 14 uvádí předpoklady respondentů, jež jsou spojené s účinky omamných látek na sportovní výkon. Více než polovina respondentů – 67 (56 %) uvedla, že užívání drog může negativně ovlivnit sportovní výkon. Více než třetina respondentů, tedy 43 (36 %) se domnívá, že omamné látky mají na sportovní výkon pozitivní vliv a celkově tento výkon zlepšují. Zbývajících 11 respondentů (9 %) uvedlo, že omamné látky nijak sportovní výkon neovlivňují.

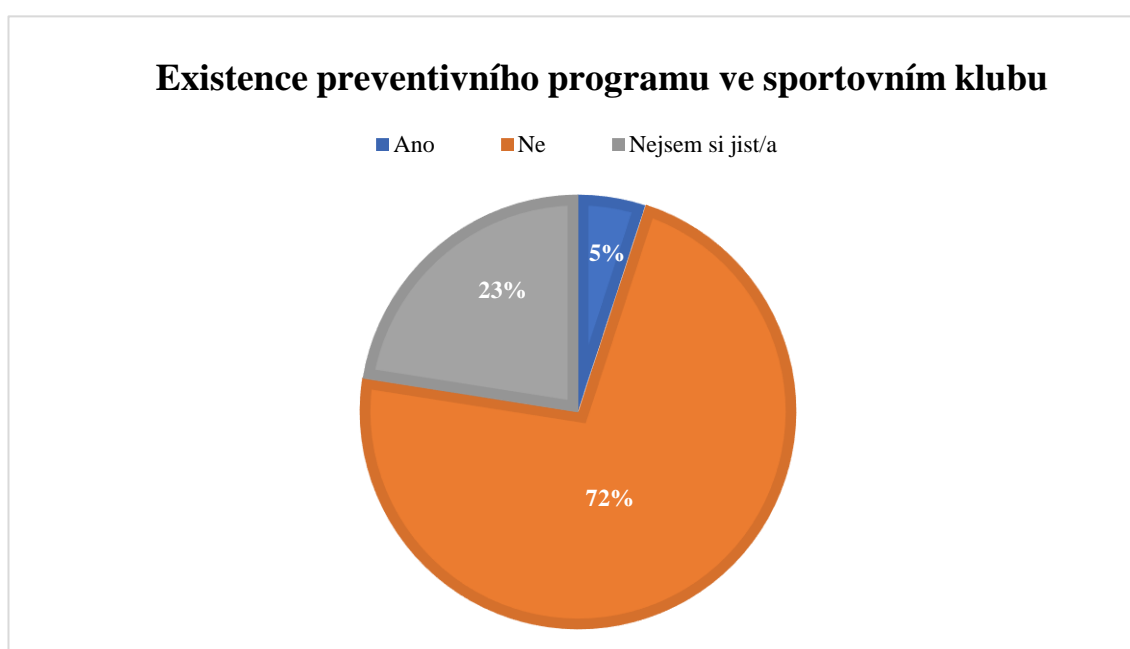
Graf 14 Vliv omamných látek na sportovní výkon

Vlastní šetření, 2024

Z Grafu 15 vyplývá, že dle většiny respondentů (71 %) není ve sportovním klubu preventivní program. Pouze velmi malá část respondentů (6) uvedla, že ve sportovním klubu, ve kterém působí, je i preventivní program (5 %). Celkem 27 respondentů (23 %) si není jistých, zdali jejich klub má preventivní program.

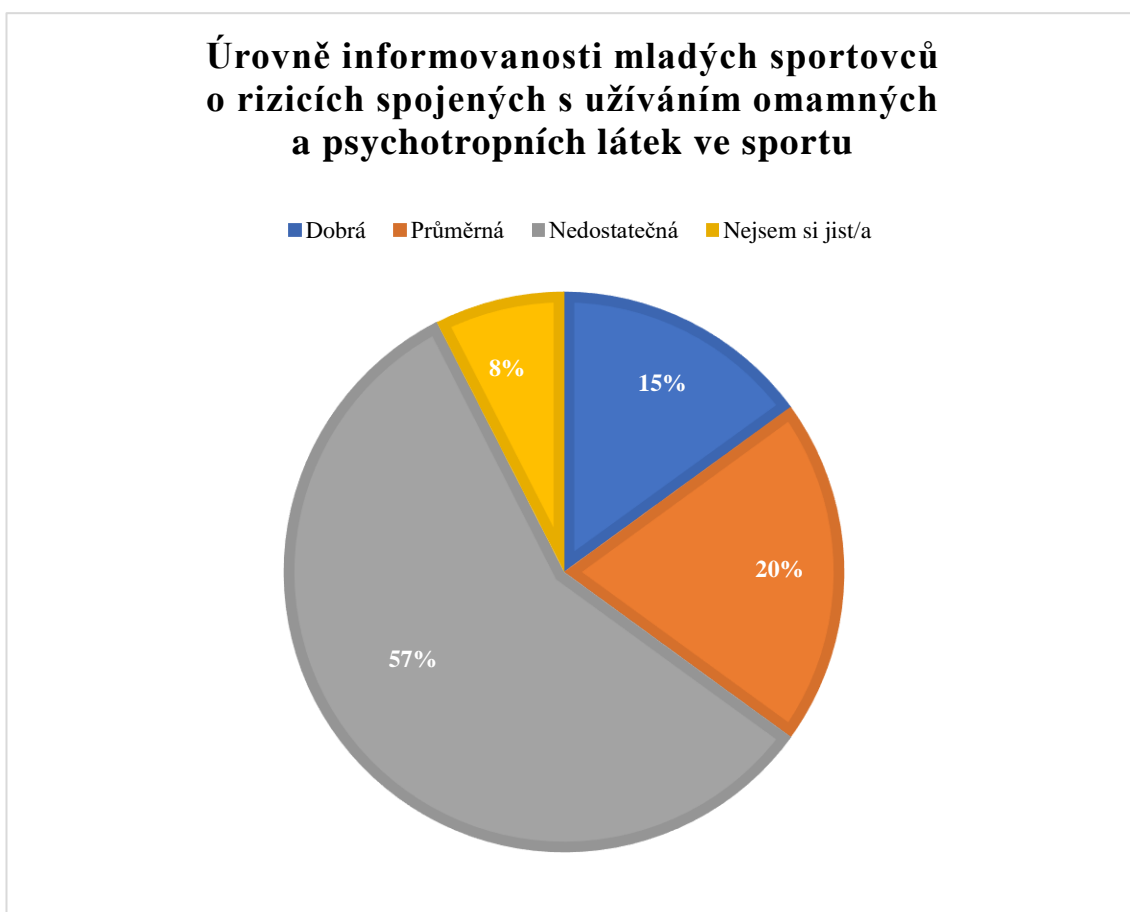
Graf 15 Existence preventivního programu ve sportovním klubu

Vlastní šetření, 2024

Z Grafu 16 je patrné, že dle 69 respondentů (57 %) je úroveň informovanosti mladých sportovců o rizicích spojených s užíváním omamných a psychotropních látek ve sportu značně nedostatečná. Dalších 24 respondentů (20 %) zhodnotila tuto úroveň jako průměrnou. Menší část respondentů (15 %) uvedla, že je tato úroveň dobrá a pouze 9 respondentů (5 %) si nebyli jisti touto úrovní.

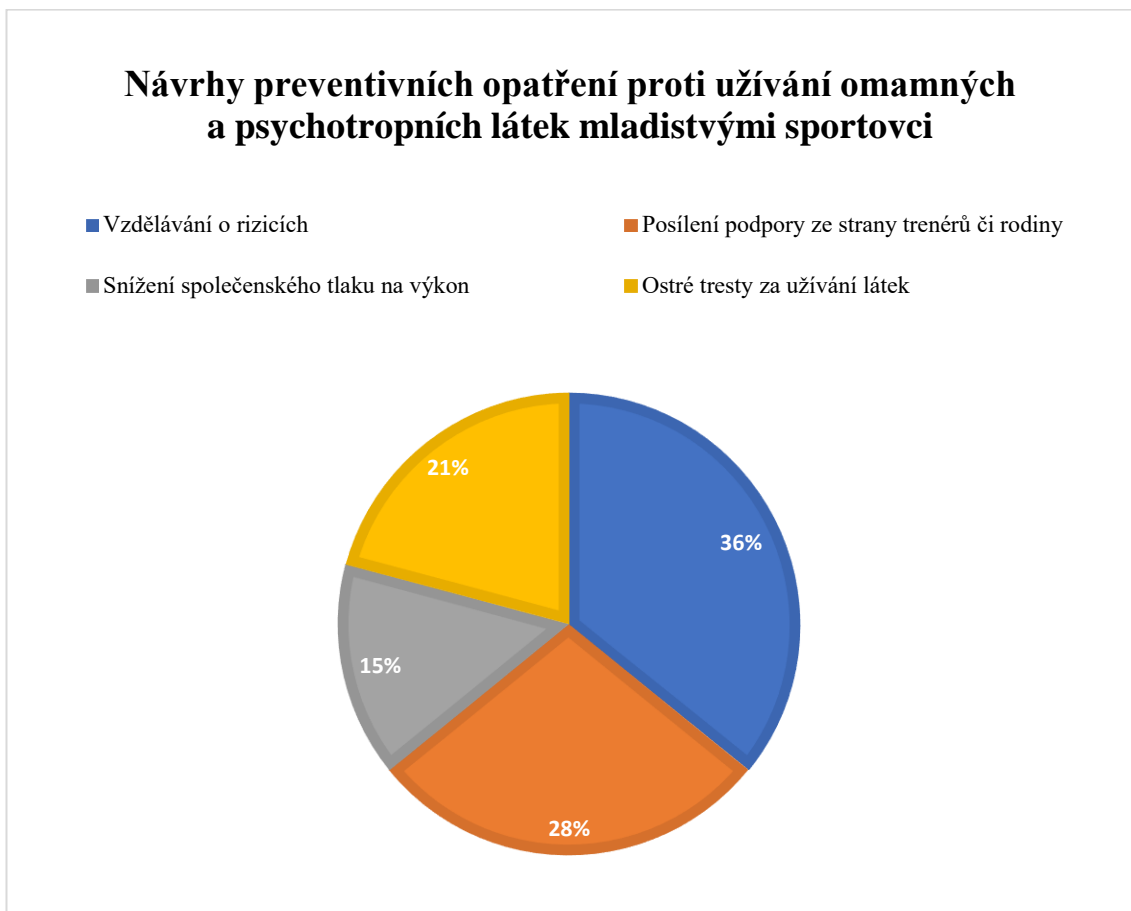
Graf 16 Úrovně informovanosti mladých sportovců o rizicích spojených s užíváním omamných a psychotropních látek ve sportu

Vlastní šetření, 2024

Graf 17 vyobrazuje jednotlivé návrhy preventivních opatření, které by zamezilo užívání omamných a psychotropních látek mezi mladými sportovci. Nejčastěji by respondenti zvolili vzdělávací programy o rizicích (36 %), které tyto látky způsobují. Dále 34 respondentů (28 %) by posílilo podporu od trenérů a/nebo rodiny a 25 respondentů (21 %) by zvolilo ostré tresty za užívání těchto látek. Jen 18 respondentů (15 %) by uvítalo snížení společenského tlaku na sportovní výkon.

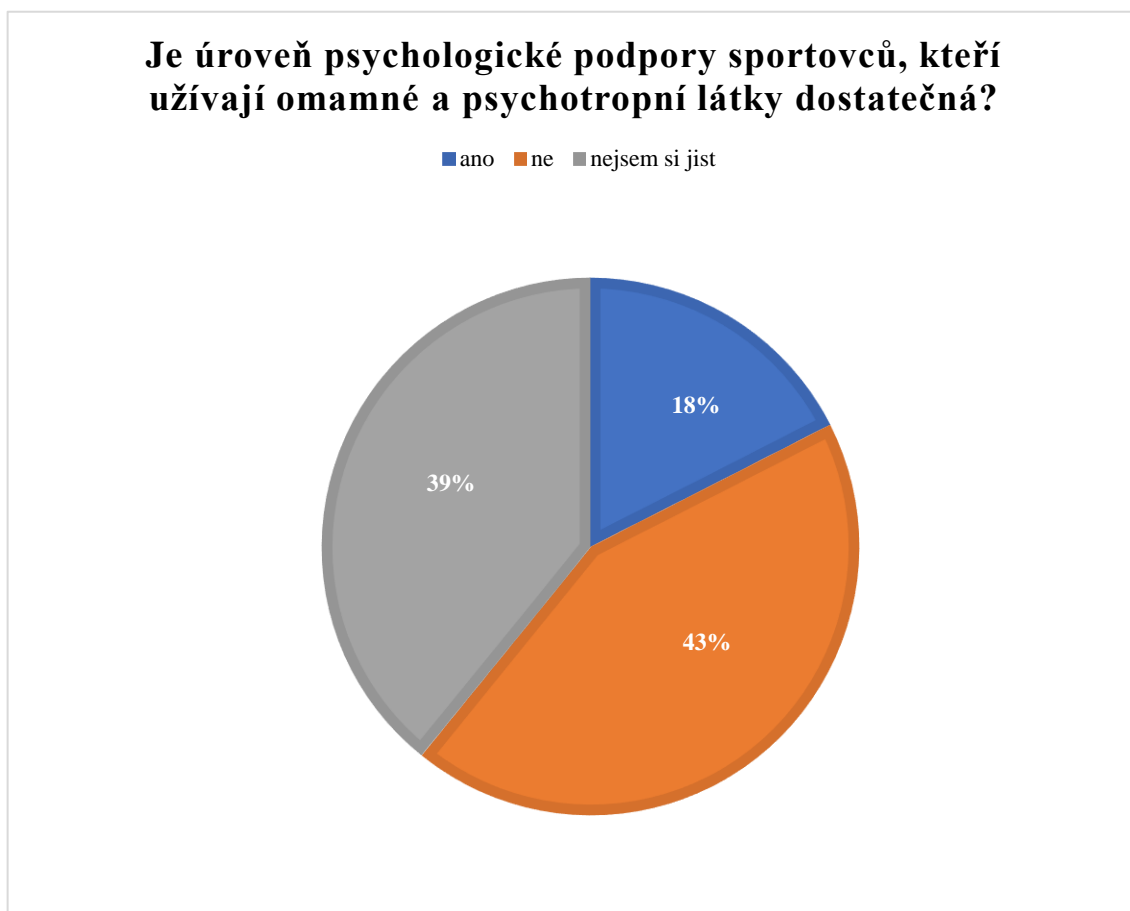
Graf 17 Návrhy preventivních opatření proti užívání omamných a psychotropních látek mladistvými sportovci

Vlastní šetření, 2024

Z Grafu 18 vyplývá, že 52 respondentů (43 %) shledává úroveň psychologické podpory sportovců, kteří užívají OPL jako nedostatečnou, což koresponduje i s výsledkem předchozích dvou otázek. Pro 47 respondentů (39 %) je tato úroveň nejistá. V případě 21 respondentů (18 %) byla úroveň této podpory dostačující.

Graf 18 Je úroveň psychologické podpory sportovců, kteří užívají omamné a psychotropní látky dostatečná?

Vlastní šetření, 2024

Graf 19 zobrazuje míru vlivu profesionálních sportovců, jež jsou mediálně aktivní a užívají návykové látky na mladé sportovce. Pro 62 respondentů (52 %) je vliv těchto sportovců na mladé sportovce nízký, avšak 51 respondentů (42 %) se domnívalo, že vliv známých profesionálních sportovců, užívajících návykové látky, na mladé sportovce je velký. Pouze 7 dotazovaných (6 %) uvedlo, že mladé sportovce nelze takto ovlivnit.

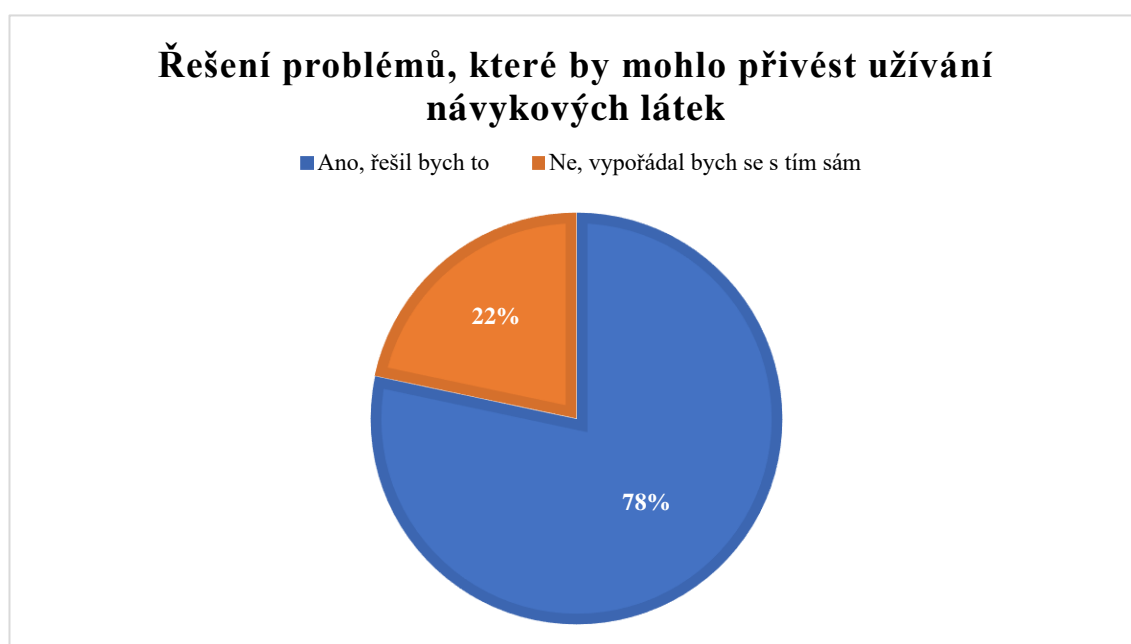
Graf 19 Vliv mediálně aktivních profesionálních sportovců, kteří užívají návykové látky na mladé sportovce

Vlastní šetření, 2024

Ze závěrečného Grafu 20 vyplývá, že 94 respondentů (78 %) by v případě, že by se u nich objevily problémy spojené s užíváním návykových látek, vyhledali by pomoc a snažili by se tyto problémy řešit. Zbývajících 26 dotazovaných (22 %) by se s takovými problémy vypořádali sami, bez pomoci ostatních.

Graf 20 Řešení problémů, které by mohlo přivést užívání návykových látek

Vlastní šetření, 2024

7 Návrh preventivních opatření

Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že zkušenost s užitím zakázané návykové látky má 40 % respondentů. Přestože byl dotazník anonymní, nelze vyloučit, že někteří respondenti vzhledem k závažnosti tématu dotazníku, raději uvedli klamavou odpověď. Důležitějším zjištěním je však to, že více než 70 % respondentů uvedlo, že v jejich klubu chybí preventivní program, který by se zabýval tématem užívání návykových látek mladistvými. Na základě těchto výsledků byl autorem bakalářské práce zhotoven návrh několika preventivních opatření, jejichž cílem je omezit užívání drog mezi mladistvými sportovci, zmírnit dopady užití drog u sportovců, eliminovat počty nových uživatelů těchto látek a poskytnout psychologickou podporu všem sportovcům, kteří jsou v ohrožení v důsledku užívání těchto drog sebou samými, nebo jejich rodinnými příslušníky a dalšími blízkými osobami. Dále by tyto aktivity vzdělávaly a informovaly mladé sportovce o rizicích užívání drog, posilování zdravých vzorců chování a vytváření přívětivého a bezpečného sportovního prostředí.

Během průzkumu v teoretické části vyšlo najevo, že některé sportovní kluby v Česku již mají ve svých stanoviscích zakomponované etické kodexy, které se zaměřují i na prevenci drog. Takovéto kodexy by dle autora této bakalářské práce měly být minimem, jež by jednotlivé sportovní svazy požadovaly po sportovních klubech a byly by všem volně dostupné v zázemí klubu i na jejich webových stránkách.

Dle rozhovorů s hráči a trenéry vybraného hokejového klubu HC Příbram bylo zjištěno, že i zde chybí etický kodex, který by obsahoval preventivní opatření proti užívání návykových látek, nebo výskytu jiných patologických jevů, případně metody jak v případě užívání těchto látek postupovat, ať už z pohledu trenéra, rodiče nebo uživatele. Kromě takového dokumentu zde schází i konkrétní aktivity, které by byly spojené s preventivním programem na řešené téma. Přestože se v tomto klubu tyto programy nevyskytují, je důležité zmínit, že jen pouhou svojí působností klub pozitivně působí na mládež. Už jen samotná sportovní činnost je jedna z metod, jak lze proti užívání návykových látek nepřímo působit.

Níže uvedené návrhy jsou specifikované pro vybraný klub HC Příbram, ale lze je implementovat na kterýkoliv jiný sportovní klub.

Návrh č. 1 – Externí klubový preventista

Do zvoleného sportovního klubu HC Příbram by pravidelně docházel externí preventista, který by zde realizoval příslušný preventivní program. Tyto služby poskytují některá nízkoprahová centra, neziskové organizace nebo adiktologické ambulance. Předností těchto služeb je vysoká odbornost preventistů, kteří mají kromě odborné vzdělání v daném oboru, také mnoho zkušeností s prací se závislými a mohou sportovcům předat cenné informace. Tito lidé také poskytují prvotní psychologickou pomoc a odkážou sportovce na další organizace, které se věnují této problematice a budou jim dále nápomocni. Takovýmito aktivitám se na Příbramsku věnuje nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Bedna, která poskytuje terénní i ambulantní služby do věku 26 let. Zdejší sociální pracovníci by tak mohli jejich preventivní program provést i ve zmíněném sportovním klubu.

Úskalím tohoto návrhu je však jeho velká časová náročnost. V případě zkoumaného klubu HC Příbram je dle zjištěných informací v každém mládežnickém týmu průměrně 15 sportovců, avšak preventivní program by bylo vhodné realizovat i ve starších žákovských týmech, jelikož by se tak předešlo novým případům užití OPL. Celkově by se jednalo zhruba o 6-10 týmů, tedy okolo 120 sportovců. Je samozřejmostí, že by bylo potřebné, aby byly dané programy realizované vícekrát do roka, jelikož pouze jednorázová aktivita by neměla požadovaný výsledek. Kromě časové náročnosti by takovéto množství programů bylo i značně finančně náročné a je pravděpodobné, že sportovní klub by si raději zvolil jiný segment, do kterého by své finance investoval. Nelze však zpochybnit důležitost těchto programů, které by mohly pozitivně ovlivnit výkony sportovců a tím i získat nové finanční prostředky pro klub.

Vzhledem k tomu, že externista nezná dané sportovce, mohla by zde vzniknout bariéra v rámci důvěry. Lze ovšem předpokládat, že profesionalita a nezájatost daného preventisty by naopak mohla být pro mnohé sportovce osvobozující a ti by se mu svěřili se svými problémy.

Doplňkem této varianty by mohlo být oslovení základní či střední školy, na které je vždy přítomný metodik prevence, který by mohl částečně nahradit daného externistu. Některé školy zaměstnávají i školního psychologa, který s metodikem prevence spolupracuje. Velkou výhodou řešeného klubu HC Příbram je jeho úzká spolupráce se ZŠ

Bratří Čapků v Příbrami, jelikož zdejší metodik prevence a školní psycholog by mohli v klubu zrealizovat daný preventivní program.

Návrh č. 2 – Odborné proškolení trenérů

Jak již bylo výše zmíněno, do těchto programů by mělo být zapojeno okolo 120 sportovců z několika týmů. Řešením realizace programu pro takovéto množství osob by představovalo profesionální školení pro trenéry jednotlivých týmů. Ti by dále v rámci své funkce prováděli preventivní program ve svých týmech.

Nespornou výhodou tohoto řešení je již zmíněná časová a finanční úspora. Dalším benefitem je také to, že trenér kromě svých svěřenců zná i jejich rodinné a školní zázemí a může tímto působením pomoci konkrétním způsobem. Negativem této varianty je však nízká odbornost trenéra v tomto oboru, chybějící zkušenosti s prací s drogově závislými a absence kontaktů na další odborníky.

V případě tohoto návrhu by trenér byl jakýmsi průvodcem svých svěřenců a byl by jim nápomocen i v obtížných životních situacích, které by mohly vyústit v užití návykových látek. Mnoho trenérů má však i své hlavní povolání a nelze vyloučit, že by takováto další funkce byla pro mnohé z nich velmi psychicky náročná a vysilující.

Doplňkem tohoto návrhu je zapojení hráčů ze seniorského A týmu daného klubu, ke kterým mnoho mladých hráčů vzhlíží a jejich přítomnost by je mohla motivovat ke zdravému životnímu stylu.

Návrh č. 3 – Náhodné testování hráčů

Obsahem dalšího návrhu by bylo pravidelné náhodné testování hráčů na přítomnost návykových látek. Z výsledků výzkumného šetření vyšlo najevo, že celých 21 % respondentů by za užívání drog udělilo tvrdé tresty. Jelikož by ale byli testováni hráči nezletilí, bylo by nezbytné, aby zákonní zástupci hráčů písemně povolili trenérům, aby mohli hráče otestovat. V případě, že by byl hráčův test pozitivní, kontaktoval by trenér jeho zákonného zástupce a danému hráči by byla pozastavena aktivní činnost na předem určenou dobu. Pokud by se tato situace opakovala, byl by takový hráč vyloučen

z klubu. Takováto opatření by však byly velmi náročné, až téměř nemožné realizovat, jelikož by byly z právního hlediska snadno napadnutelné. Bylo by nutné, aby měl klub ošetřena veškerá úskalí, která by eventuálně mohla vzniknout. Tento návrh by ale bylo možné aplikovat na zletilé hráče, u kterých je užití návykové látky také pravděpodobné. V případě, že by bylo toto testování plošně nařízené hokejovým svazem, omezil by se počet hráčů, kteří užívají OPL. Tento krok by také mohl působit jako prevence na mladší hráče, protože by věděli, že po dosažení věku 18 let by mohli být testováni na tyto látky, tudíž by se jim snažili vyhnout.

Návrh č. 4 – Vzdělávání rodičů hráčů

Poslední návrh preventivních opatření se zaměřuje na edukaci rodičů hráčů. Z výsledků výzkumného šetření rovněž vyplynulo, že 28 % respondentů by uvítalo více podpory ze strany rodičů a trenérů. Pod záštitou klubu by se pořádaly pravidelné workshopy s preventisty, kteří by rodiče informovali a diskutovali s nimi na témata, která se vztahují k užívání drog mladistvými. Bylo by žádoucí, aby se rodiče dozvěděli, jak předcházet užívání drog v tomto věkovém období, jak se svými dětmi mluvit o tomto tématu, jak postupovat v případě, že rodič zjistí, že jeho dítě užívá drogy a také na koho se mohou rodiče obrátit, pokud si nebudou v některé situaci jistí správným postupem. Takovéto workshopy by nemusely být zaměřené pouze na prevenci užívání návykových látek, ale také na téma komunikace mezi rodičem a sportujícím dítětem. Na tyto děti bývají mnohdy kladeny mnohem větší nároky, obzvláště v konkurenčním sportu, jakým hokej bezesporu je. Někteří ambiciózní rodiče se snaží kompenzovat si své nesplněné sny a cíle skrze své potomky, což na ně vyvíjí obrovský tlak, který může vyústit až v užití OPL. Těmto situacím by se alespoň z části dalo předejít výše uvedeným návrhem.

Závěr

Tato bakalářská práce se výhradně zabývala tématem „Rizika a příčiny užívání omamných a psychotropních látek mladistvými ve sportu“. V úvodní části bakalářské práce byly nejprve s využitím odborné literatury vytyčeny teoretická východiska, jež ukotvila zvolené téma. Dále byly zpracovány vlivy užívání drog na zdraví i sportovní výkon a komplexní příčiny, které vedou mladistvé k užívání drog ve sportu. Teoretická část byla uzavřena analýzou preventivních programů ve sportovních organizacích, podpory psychosociálního zdraví mládeže a spolupráce mezi trenéry, rodiči a dalšími osobami, jež hrají klíčovou roli v životě mladého sportovce. Je zde také objasněna prevence kriminality, která vzniká užitím omamných látek. Následovala praktická část této práce, ve které bylo nejprve strukturováno výzkumné šetření, aby bylo odpovídající věku a kompetencím respondentů. Dále autor bakalářské práce vytyčil hypotézy, které vycházely z uvedených cílů celé práce. Na základě výsledků výzkumného šetření byly tyto předpoklady vyvráceny či potvrzeny.

Hypotéza č. 1 se zabývala užíváním návykových látek a předpokládala, že více než polovina respondentů uvede, že jejich spoluhráči neužívají návykové látky. Z výsledků výzkumného šetření se tento předpoklad potvrdil, jelikož 68 % respondentů se domnívá, že jejich spoluhráči tyto látky neužívají. Vzhledem k věku respondentů je tento závěr odpovídající, ačkoliv téměř jedna třetina respondentů si je vědoma toho, že jejich spoluhráči užívají návykové léky, přestože jsou pro ně stále nelegální a vliv na jejich zdraví je velmi zásadní. I přes to, že necelých 30 % respondentů sdělilo, že jejich spoluhráči návykové látky užívají, 88 % respondentů konstatovalo, že užívání drog je v rámci týmu nevhodné.

Následující hypotéza č. 2 předpokládala, že většina respondentů už někdy v minulosti návykovou látku vyzkoušeli. V případě této hypotézy se ukázalo, že nebyla pravdivá, jelikož pouze 40 % respondentů mělo dosavadní zkušenosti s návykovými látkami. Překvapivým zjištěním byl nejnižší věk prvního užití návykové látky, který byl ve 14 letech. Je pravděpodobné, že u některých respondentů by mohl být věk prvního užití ještě nižší, ale vzhledem k tomu, že se věnují sportu, neměli k těmto látkám snadný přístup.

Hypotéza č. 3 usuzovala, že vzhledem k výsledkům výzkumů, které jsou uvedeny v kapitole 2.2, nejčastěji sportovci jako první návykovou látku zkusili alkohol. Toto tvrzení se však nepotvrdilo, jelikož 78 % respondentů sdělilo, že jejich první užitou

drogou byla marihuana, alkohol uvedlo pouze 14 % dotazovaných. Oblíbenost marihuany může být způsobena jejími uklidňujícími účinky, které má na některé její uživatele, přestože pro 55 % respondentů má užívání drog negativní vliv na sportovní výkon. Sportovci se mnohdy nachází ve vypjatých situacích, jelikož je na jejich výkon častokrát vyvíjen velký nátlak.

Poslední hypotéza č. 4 předpokládala, že tím nejčastějším důvodem, proč sportovci užívají návykové látky je zvýšení výkonu a regenerace. Na základě výsledků výzkumného šetření lze toto tvrzení potvrdit, neboť 52 % respondentů uvedlo, že hlavními důvody, které vedou k užití těchto látek je regenerace po výkonu, zlepšení výkonu a celkový relax. Nečekaně pouze 5 % respondentů sdělilo, že důvodem, který podněcuje k užití drogy, bylo zapadnutí do kolektivu. Toto zjištění bylo pro autora velmi pozitivní, jelikož je z něj zřejmé, že není nikterak důležité, aby mladí sportovci užívali drogy, aby byli přijati do týmu. Negativním zjištěním je však to, že 9 % respondentů předpokládá, že jsou drogy užívané z důvodu depresí. Psychické zdraví a pohoda jsou neméně důležité jako fyzické zdraví, které je u mladých sportovců upřednostňováno.

Z dalších výsledků vyplynulo, že pro 85 % respondentů je velmi snadné získat drogy. V tomto případě by bylo vhodné upozornit trenéry zkoumaných klubů na toto zjištění, aby mohli zabránit případnému dalšímu šíření návykových látek mezi sportovce, kteří se s nimi doposud nesečkali. Hlavním negativním zjištěním byla absence preventivního programu v šetřených sportovních klubech a velmi nízká úroveň informovanosti ohledně rizik, která vznikají po užití návykových látek. Ani podrobnější analýza obdobných preventivních materiálů v klubu HC Příbram nebyla úspěšná. Na základě všech těchto výsledků, autor bakalářské práce navrhl několik různých konceptů preventivních opatření, které by mohly tuto situaci signifikantně zlepšit.

První návrh by zahrnoval program od externího preventisty, jež by byl zaměřen na tuto tematiku. Nesporná výhoda tohoto postupu spočívá v profesionalitě externisty, který má i praktické zkušenosti s prací s drogově závislými a mohl by sportovce odradit od užívání drog. Nevýhodou by však byla velká časová a pravděpodobně i finanční náročnost, vzhledem k počtu skupin / týmů, ve kterých by bylo nutné takovýto program realizovat, jelikož by se nejednalo pouze o mládež, ale také o žákovské týmy, aby se obsáhli i potencionální noví uživatelé OPL. Dodatkem této varianty by mohlo být oslovení některé základní či střední školy klubem. Na školách je rovněž přítomen metodik prevence a mnohdy také školní psycholog. Tito zaměstnanci školy také mohli uskutečnit

daný program. Spolupráce mezi školou a klubem by se tak mohla prohloubit a posunout na další úroveň.

Druhý návrh by zahrnoval proškolení trenérů jednotlivých týmů na diskutované téma. Trenéři by nově nabyté vědomosti a zkušenosti předali svým svěřencům, průběžně by monitorovali situaci ve svém týmu a mohli by tak rychleji reagovat na vzniklé problémy. Úskalím této varianty je však neodbornost trenérů v tomto oboru a všeobecná náročnost vzhledem k tomu, že mnozí trenéři mají i další, hlavní zaměstnání. I přesto, že si je autor bakalářské práce vědom náročnosti funkce trenéra, je podle něj důležité, aby trenér byl právě tou osobností, která v týmu vytváří pozitivní a bezpečné prostředí pro hráče a je pro své svěřence jakýmsi mentorem, na kterého se mohou kdykoliv obrátit. Z výsledků výzkumného šetření rovněž vyplynulo, že 28 % respondentů by uvítalo posílení podpory ze strany trenérů či rodině. Je tedy pravděpodobné, že sportovci cítí z těchto dvou stran nátlak, který může vyústit až v užívání návykových látek, což z dlouhodobého hlediska nebude mít pozitivní vliv na jejich výkon, ale může ještě více prohloubit frustraci vůči sportovcům.

Třetí návrh by se týkal namátkového testování hráčů na návykové látky. V případě, že by byl hráč pozitivně testován, byl by náležitě potrestán. Vzhledem k věku testovaných by zde pravděpodobně vznikl legislativní problém, který by bez předchozího svolení zákonného zástupce hráče nebyl vůbec uskutečnitelný. Dalším řešením by bylo testování zletilých hráčů, které by mohlo mít preventivní a výstražný efekt pro mladší hráče.

Poslední návrh zahrnoval vzdělávání rodičů ohledně prevence návykových látek. Klub by s pomocí odborníků na tuto tematiku organizoval setkání pro rodiče, kteří by se zde dozvěděli, jak předcházet tomu, aby jejich děti vůbec začaly drogy užívat, ale také jak s dětmi komunikovat a řešit náročné situace.

I když je očividné, že mladí sportovci mají povědomí o rizicích, které přináší užívání omamných a psychotropních látek ve sportu, je důležité, aby ve sportovních klubech byly začleněny preventivní opatření, jež by mohla pomoci sportovcům, kteří se nachází v situaci, jejíž řešení vidí v užití návykových látek. Otvírá se zde prostor pro využití navržených preventivních opatření v praxi a analyzovat, zdali jsou tyto aktivity využitelné a jak působí na mladé sportovce. Výsledky tohoto uplatnění by mohly být zpracovány do další odborné práce.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. CSÉMY, L. a kol. (2003) ESPAD 03: *Přehled hlavních výsledků z let 1995, 1999 a 2003*. Praha: Psychiatrické centrum Praha. Zpráva pro tisk
2. ELLIS, L. *A theory explaining biological correlates of criminality*. *European Journal of Criminology*, 2005, 2.3: 287-315.
3. GABRHELÍKOVÁ MÜLLEROVÁ, P. *Uživatelé drog v konfliktu se zákonem*. In K. Kalina a kol, *Základy klinické adiktologie* (s. 275-278). Praha: GRADA Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1411-0.
4. GRIVNA, T., SCHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.
5. HAJNÝ, M. *O rodičích, dětech a drogách. Pro rodiče*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0135-9.
6. HELLER, J., PECINOVSKÁ, O. (ed.). *Pavučina závislosti: alkoholismus jako nemoc a možnosti efektivní léčby*. Praha: Togga, 2011. ISBN 978-80-87258-62-0.
7. HEŘMANOVÁ, E. Psychosociální zdraví v kontextu kulturních systémů a kvality života. In: Sborník z XLIII. konference „Zdraví–výzvy a rizika“ Česká demografická společnost Praha. 2013. p. 23.
8. CHOMYNOVÁ, P. a kol. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022* [Summary Report on Addictions in the Czech Republic in 2022] CHOMYNOVÁ, P. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky, 2023. ISBN 978-80-7440-311-8 (online, PDF)
9. JOCHMANNOVÁ, L. a KIMPLOVÁ, T. (ed.). *Psychologie zdraví: biologické, psychosociální, digitální a spirituální aspekty*. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2021. ISBN 978-80-271-2569-2.
10. JUCOVIČOVÁ, D. a ŽÁČKOVÁ, H. *Máme dítě s ADHD: rady pro rodiče*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5347-8.
11. KALINA, K. *Klinická adiktologie*. Psyché (Grada). Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-4331-8.
12. KLIMEŠOVÁ, I. *Základy sportovní výživy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. ISBN 978-80-244-4971-5.
13. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Beckovy mezioborové učebnice. Praha: C.H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4.

14. MACEK, P. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-747-7.
15. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2.
16. MAUGHAN, R. J., BURKE, L. *Výživa ve sportu: příručka pro sportovní medicínu*. Praha: Galén, 2006. ISBN 80-7262-318-4.
17. MINAŘÍK, J., KMOCH, V. *Přehled psychotropních látek a jejich účinků*. In KALINA, Kamil a kol. *Základy klinické adiktologie*, 2008, 1: 339-364.
18. MIOVSKÝ, M. a kol. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Druhé, přepracované a doplněné vydání. Praha: Klinika adiktologie 1. LF UK v Praze a VFN v Praze, 2015. ISBN 978-80-7422-393-8.
19. MIOVSKÝ, M., URBÁNEK, T. *Tabák, alkohol a nelegální drogy mezi středoškoláky*. *Československá psychologie*, 2002, 46(2), s. 165-177. ISSN 0009-062X. Dostupné také z: <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:5e6cb298-420f-11e1-8339-001143e3f55c?page=uuid:5e6cb2ea-420f-11e1-8339-001143e3f55c>.
20. NEPUŠTIL, P., GEREGOVÁ, M. (ed.). *Bez podmínek: metody psychosociální podpory pro lidi užívající drogy*. Brno: Masarykova univerzita, 2020. ISBN 978-80-210-9667-7
21. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 5., rozšířené vydání. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4
22. NEŠPOR, K., CSÉMY, L., PERNICOVÁ, H. *Zásady efektivní primární prevence*. Praha: Sportpropag, 1999, 40:2-3.
23. NOŽINA, M. *Svět drog v Čechách*. Praha: KLP, 1997. ISBN 80-85917-36-x.
24. OZYENER, F. *Doping in Sport: Global Ethical Issues*. *Journal of Sports Science and Medicine*, 2007, 6.3: 383-384.
25. PÁLENÍČEK, T. *Zaostřeno na drogy: Taneční drogy*. Vyd. 1. Praha: Úřad vlády České republiky,
26. PERIČ, T. *Sportovní příprava dětí*. Nové, aktualiz. vyd. Děti a sport. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4218-2.
27. PRESL, J. *Drogová závislost: může být ohroženo i Vaše dítě?*. Vyd. 2. rozš. Praha: Maxdorf, 1995, 88 s. ISBN 80-85800-25-X.
28. PYŠNÝ, L. *Doping: rizika zneužití: zakázané prostředky v kondičním i vrcholovém sportu*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1702-6.

29. SOURANDER, A. a kol. *Childhood Predictors of Male Criminality: A Prospective Population-Based Follow-up Study From Age 8 to Late Adolescence*, Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, 45 - 5, 2006, 578-586, ISSN 0890-8567, Dostupné z : <https://doi.org/10.1097/01.chi0000205699.58626.b5>.
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0890856709612053>)
30. SVATOŠ, R. *Prevence kriminality*. 2., aktualiz. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2016. 132 stran. Studia. ISBN 978-80- 7556-009-4.
31. VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 4., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-414-4.
32. VÁCHOVÁ, P. E., RACKOVÁ, S., JANŮ, L. *Neuromechanismy účinku návykových látek, systém odměn*. Česká a slovenská psychiatrie, 2009, 105.6-8: 263-268.
33. VOTAVOVÁ, M. *Průvodce drogovou kariérou dospívajících*. In: Břichcín, M. (eds.). 1. vyd. Mládež – drogy – společnost. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1997. s. 113 – 119. ISSN 0862-4461

Elektronické zdroje

1. ANTIDOPINGOVÝ VÝBOR ČR. E-Learning ADEL [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.antidoping.cz/vzdelavani/e-learning>
2. ANTIDOPINGOVÝ VÝBOR ČR. Pozitivní dopingové případy v ČR [online]. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://www.antidoping.cz/dopingova-kontrola/pozitivni-pripady>
3. FAČR. *Jak pomoci dětem, které něco trápí: Manuál pro fotbalové trenéry* [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/document/download/67570>
4. FAČR. Zásady fotbalové asociace české republiky pro ochranu dětí ve fotbalovém prostředí [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/document/download/87536>
5. INTERNATIONAL ICE HOCKEY FEDERATION. Integrity [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.iihf.com/en/statichub/20040/integrity>
6. HC SPARTA PRAHA. Kodex chování [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.hcsparta.cz/zobraz.asp?t=kodex>
7. KOMETA GROUP, O.S. Koncepce mládežnického hokeje [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.hc-kometa.cz/download/koncepce-klubu.doc>

8. MOTTRAM, David R. DRUGS IN SPORT [online]. [cit. 2024-31-01].
Dostupné z: <https://www.rsb.org.uk/images/prof.-david-mottram-drugs-in-sport.pdf> s. 4.
9. MŠMT. Koncepce podpory sportu 2016-2025 [online]. [cit. 2024-02-28].
Dostupné z: <https://www.msmt.cz/sport-1/koncepce-podpory-sportu-2016-2025>
10. NEVYPUSŤ DUŠI, Z. S. *Linky důvěry* [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z:
<https://nevypustdusi.cz/2021/10/11/linky-duvery/>
11. SKALICKÝ, Matěj. ČESKÝ ROZHLAS. Zakázat HHC? Na přechodnou dobu, radí dětský adiktolog. Pak by ho dovolil od 21 let. [online]. [cit. 2024-02-20].
Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/zdravi/zakazat-hhc-na-prechodnou-dobu-radi-detsky-adiktolog-pak-ho-dovolil-od-21-let_2402070600_cen#transkripce
12. SK DYNAMO ČESKÉ BUDĚJOVICE, A. S. Kdo sportuje, nezlobí [online]. [cit. 2024-02-29]. Dostupné z: <https://www.dynamocb.cz/zobraz.asp?t=kdo-sportuje-nezlobi>
13. SK SLAVIA PRAHA – FOTBAL A.S. ETICKÝ KODEX SK SLAVIA PRAHA – FOTBAL A.S. [online]. [cit. 2024-02-29].
Dostupné z: <https://slavia.esports.cz/files/Etický%20kodex%20Slavia.pdf>
14. STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. Návykové látky (drogy) [online]. [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykovye-latky-drogy>
15. SVĚTOVÁ ANTIDOPINGOVÁ AGENTURA (WADA). Seznam zakázaných látek a metod dopingů [online]. [cit. 2024-02-17]. Dostupné z:
https://assetsglobal.websitefiles.com/64d22aaf46eca782bfc08279/651ed5a5927fbb32de74f371_Prohibited%20List%202024.pdf
16. WORLD HEALTH ORGANIZATION. Drugs (psychoactive) [online]. [cit. 2024-01-08]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/drugs-psychoactive#tab=tab_1

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, s. 5388-5419. Dostupné také z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/1998/sb039-98.pdf>>. ISSN 1211-1244.
2. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: <i>Zákony pro lidi.cz</i> [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 3. 3. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
3. ČESKO. Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-167>
4. ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>
5. ČESKO. Vyhláška č. 197/2016 Sb., vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010–2024 [cit. 21. 2. 2024]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-197>

Seznam zkratk

ADVČR	Antidopingový výbor České republiky
CNS	Centrální nervová soustava
FAČR	Fotbalová asociace České republiky
IIHF	Mezinárodní hokejová federace
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OPL	Omamné a psychotropní látky

Seznam grafů

Graf 1 Pohlaví	37
Graf 2 Věk.....	38
Graf 3A Současné vzdělání.....	39
Graf 3B Typy navštěvovaných středních škol.....	39
Graf 4 Osobnostní typy respondentů.....	40
Graf 5 Sporty.....	40
Graf 6 Četnost sportovních aktivit.....	41
Graf 7 Představy o drogách.....	42
Graf 8A Dosavadní zkušenost s drogami.....	43
Graf 8B Věk prvního užití drogy a typ drogy.....	43
Graf 9 Předpokládané důvody k užití drogy.....	44
Graf 10 Užívání drog v týmu.....	45
Graf 11 Drogy užívané spoluhráči.....	46
Graf 12 Je snadné získat drogy ?.....	46
Graf 13 Vhodnost užívání drog v rámci týmu.....	47
Graf 14 Vliv omamných látek na sportovní výkon.....	48
Graf 15 Existence preventivního programu ve sportovním klubu.....	48
Graf 16 Úroveň informovanosti mladých sportovců o rizicích spojených s užíváním omamných a psychotropních látek ve sportu.....	49
Graf 17 Návrhy preventivních opatření proti užívání omamných a psychotropních látek mladistvými sportovci.....	50

Graf 18 Je úroveň psychologické podpory sportovců, kteří užívají omamné a psychotropní látky dostatečná?.....	51
Graf 19 Vliv mediálně aktivních profesionálních sportovců, kteří užívají návykové látky na mladé sportovce.....	52
Graf 20 Řešení problémů, které by mohlo přivést užívání návykových látek.....	52

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazníkové šetření.....	66
---	----

Přílohy

Příloha č. 1 – Dotazníkové šetření

Užívání omamných a psychotropních látek ve sportu

Věnujte prosím 5-10 minut svého času k vyplnění tohoto dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce.

Velmi vám děkuji za Váš čas,

Tomáš Klemš

1. Pohlaví

- Žena
- Muž

2. Věk:

.....

3A. Jaký typ školy momentálně studuješ, popřípadě uveď tvoje nejvyšší dosažené vzdělání

- Základní
- Střední

3B. Který typ střední školy studuješ? – nepovinné

- Gymnázium
- Odborné
- Učiliště

4. Považujete se za spíše introverta nebo extroverta?

(Introvert = sklony k menší sociální interakci, upřednostňující soukromí;

Extrovert = společenský typ preferující otevřenou komunikaci)

- Extrovert
- Introvert

5. Jakému sportu se věnuješ?

- Hokej
- Fotbal
- MMA

6. Jak často se účastníš sportovních aktivit?

- Denně
- Několikrát týdně
- Jednou měsíčně
- Méně než jednou měsíčně

7. Když zazní slovo droga, co si pod tím představíš?

.....

8A. Zkusil/a jste někdy nějakou drogu?

- Ano
- Ne

8B. Pokud ANO:

- Kolik let ti bylo, když jsi ji prvně zkusil:
- O jakou drogu se jednalo:

9. Proč si myslíš, že sportovci užívají drogy?

.....

10. Víš o někom v klubu, kdo tyto látky užívá?

- Ano
- Ne

11. Jakou nejčastější drogu užívají tví spoluhráči?

- žvýkací tabák
- cigarety
- nahřívací cigarety (např. Iqos)
- marihuana
- HHC, THC
- kokain
- extáze, MDMA apod.
- žádné

12. Myslíš si, že sehnat tyto látky je snadné?

- Ano
- Ne

13. Myslíš si, že v rámci kolektivu, či týmu je vhodné takovéto látky užívat?
- Ano
 - Ne
14. Co si myslíš o vlivu užívání omamných látek na sportovní výkon?
- Zlepšuje výkon
 - Nemá vliv
 - Může poškodit / snížit výkon
15. Je ve vašem klubu realizován preventivní projekt k problematice drog?
- Ano
 - Ne
 - Nejsem si jist/a
16. Jak hodnotíš úroveň informovanosti mladých sportovců o rizicích spojených s užíváním omamných a psychotropních látek ve sportu?
- Dobrá
 - Průměrná
 - Nedostatečná
 - Nejsem si jist/a
17. Která opatření by podle tebe mohly pomoci v prevenci užívání omamných a psychotropních látek mezi mladými sportovci?
- Vzdělávání o rizicích
 - Posílení podpory ze strany trenérů či rodiny
 - Snížení společenského tlaku na výkon
 - Ostré tresty za užívání látek
18. Myslíš si, že v případě, že mladí sportovci užívají omamné a psychotropní látky, mají dostatečný přístup k psychologické podpoře?
- Ano
 - Ne
 - Nejsem si jist/a
19. V jaké míře se domníváš, že mediální obraz (vystupování v TV a na internetu) profesionálních sportovců užívajících omamné látky může ovlivnit chování mladých sportovců?
- Hodně
 - Málo
 - Neovlivní
20. Kdybys užíval tyto látky a měl s tím problémy, řešil bys je?
- Ano, řešil/a bych to
 - Ne, vypořádal/a bych se s tím sám